

Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu

Sadržaj

1. O nacionalnoj studiji stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj	3
2. Povijest razvoja korporativnog izvješćivanja	5
3. Povezanost ESG informacija s ciljevima održivog razvoja	10
4. Obveza nefinancijskog izvješćivanja prema Zakonu o računovodstvu i uloga samostalnih revizora i revizijskih društava	14
5. Nove obveze nefinancijskog izvješćivanja prema Uredbi 2019/2088 i Uredbi 2020/852	21
6. Najava budućih obveza u području nefinancijskog izvješćivanja	29
7. Analiza stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj	36

Popis korištenih izvora

1. O nacionalnoj studiji stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj

Nacionalna studija stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj

Nacionalna studija stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu jest druga studija koja se objavljuje na dvogodišnjoj razini, a cilj joj je pružiti pregled stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj. Ova studija daje pregled i zakonodavni okvir područja održivih financija te stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj. Na taj način obveznici ovu studiju mogu smatrati i vodičem za usklađivanje s zahtjevnim zakonodavnim okvirom kako bi unaprijedili svoju praksu nefinancijskog izvješćivanja.

Analizom stanja nefinancijskog izvješćivanja, stručnjaci za nefinancijsko izvješćivanje su pregledali nefinancijska izvješća 96 poduzetnika za izvještajne godine 2019. i 2020. što ovu studiju čini opsežnim istraživanjem nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj.

USKLAĐENOST

Analiza usklađenosti nefinancijskog izvješća sa zakonskim okvirom i predloženim smjernicama za nefinancijsko izvješćivanje.

01

DRUŠTVO

Zadovoljavanje visokih očekivanja društva i smanjenje negativnog utjecaja za poslovanje.

02

INVESTICIJE

Pomoć ulagačima u donošenju odluka u vezi s održivim financiranjem u Hrvatskoj.

04

POVEĆANJE TRANSPARENTNOSTI

Usklađivanje poslovanja kroz provedbu europskih okolišnih i društvenih politika.

03

2. Povijesni pregled nefinancijskog izvješćivanja

Društvena odgovornost poduzeća (nadalje u tekstu DOP) je evoluirala i transformirala se tijekom vremena pod utjecajem raznih čimbenika te je postignut značajan napredak po pitanju primjene ovog strateškog koncepta kod hrvatskih poduzetnika. Iako postoji opravdan razlog za zadovoljstvo, posebno gledajući regionalni kontekst i razvijenost koncepta u zemljama u okruženju, jednako tako je činjenica kako postoji i dalje prilično veliki prostor za napredak među hrvatskim poduzetnicima vezano uz izvješćivanje o njihovom utjecaju na društvo i okoliš. Sam koncept DOP-a se posebno u proteklih 30ak godina intenzivno razvijao pod značajnim utjecajem okoline, odnosno društvenih utjecaja, stavova dionika i ciljanih očekivanja društva te međunarodnih događaja koji su također utjecali na razumijevanje, definiranje, razvoj i stratešku primjenu DOP-a.

Kako bi se moglo kvalitetnije komunicirati sa zainteresiranom javnošću o provedenim društveno odgovornim aktivnostima poduzetnika, razvijalo se i nefinancijsko izvješćivanje, koje obuhvaća aktivnosti i informacije koje nisu navedene u financijskim izvješćima te podrazumijeva analizu, evaluaciju i utjecaj aktivnosti DOP-a (Markota Vukić, Omazić, Aleksić, 2019: 355-356). Globalna inicijativa za izvješćivanje (eng. *Global Reporting Initiative* - GRI) o održivom razvoju definira izvješćivanje o održivosti kao praksu mjerenja, objavljivanja i odgovornosti unutarnjim i vanjskim dionicima za aktivnosti organizacije ka društveno odgovornom poslovanju (Horvath i sur., 2017: 228). Odnosno, nefinancijsko izvješćivanje periodično informira dionike o aktivnostima, postignućima i odgovornosti poduzetnika prema široj zajednici te služi daljnjoj uspostavi uzajamnog povjerenja i razvoju pozitivnih poslovnih praksi. Nedostatak jasnog sustava mjerenja potiče ključne vanjske dionike da potraže druge izvore ne bi li donijeli odluku o tome radi li poduzetnik u njihovu interesu ili ne.

Važnost razvoja univerzalno prihvaćenog standarda i s time povezanih načela o utjecaju poduzeća na društvo i okoliš je nešto što se često zanemaruje. Ako se taj utjecaj ne mjeri onda je gotovo materijalno nemoguće za društvo i njegove dionike da odrede i odluče žele li da se takav i taj utjecaj nastavi i u

Podaci i nefinancijsko izvješćivanje zasnivaju se na kvantifikaciji podataka društvenog učinka i podataka povezanih sa zaštitom okoliša, gdje je takvo izvješćivanje s vremenom doprinijelo razvoju međunarodno prihvaćenih standarda, načela i okvira nefinancijskog izvješćivanja.

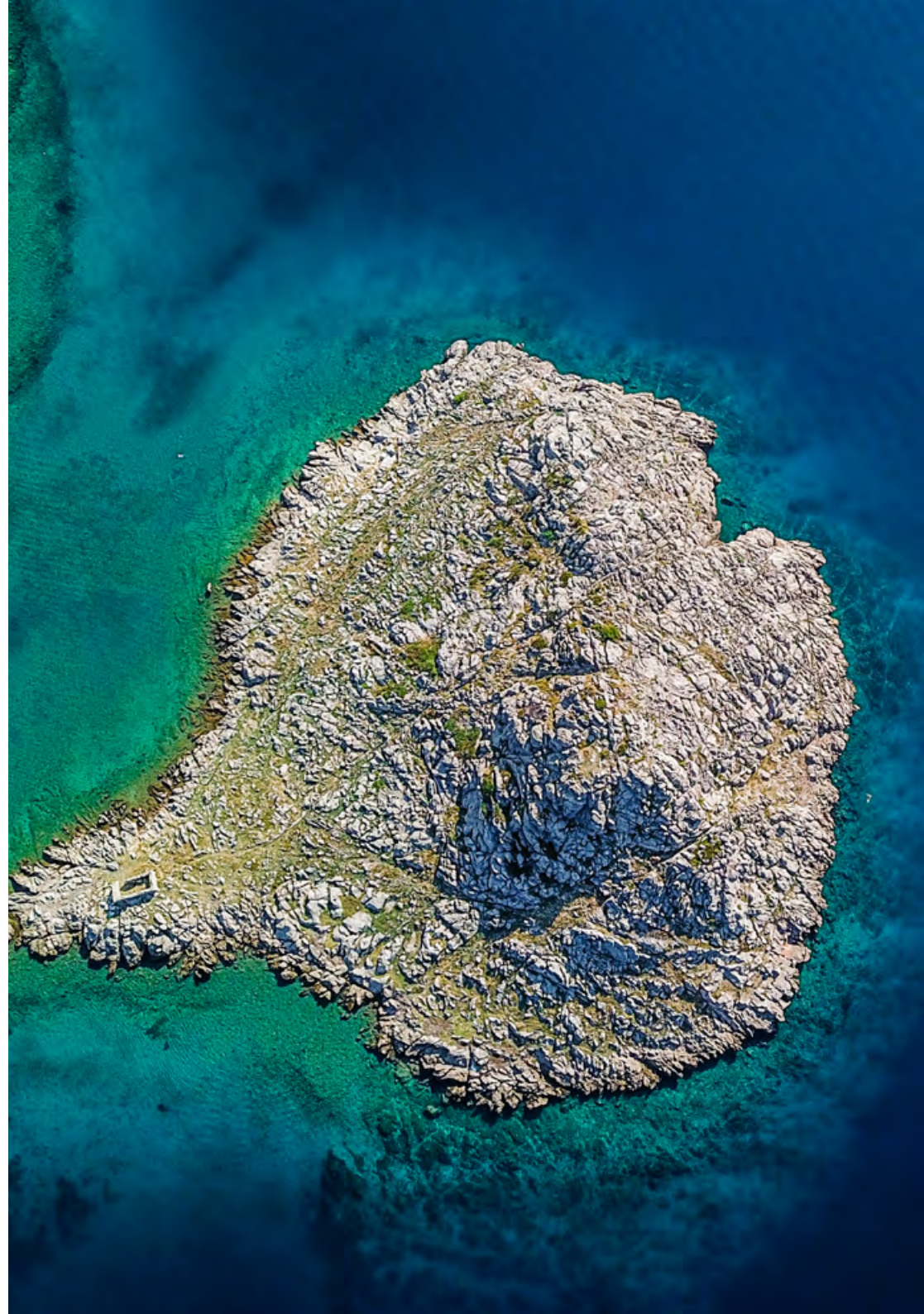
budućnosti. Tako je nastala univerzalna potreba za novim sustavom mjera koji će adresirati jasno složenu interakciju između dionika i poduzetnika, pa su u relativno kratkom vremenskom okviru nastale Globalna inicijativa za izvješćivanje o održivom razvoju (eng. *Global Reporting Initiative* - GRI), Globalni sporazum Ujedinjenih naroda (eng. *UN Global Compact* - UNGC), UN smjernice za poslovanje i ljudska prava, OECD smjernice, smjernice Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO 26000, tripartitna deklaracija Međunarodne organizacije rada (eng. *International Labour Organisation* - ILO), Odbor za standarde o objavljivanju informacija o klimi (eng. *Climate Disclosure Standards Board* - CDSB), Projekt otkrivanja štetnog utjecaja ugljika (eng. *Carbon Disclosure Project* - CDP), B CORP sustav certifikacije, standardi Međunarodnog vijeća za integrirano izvještavanje (eng. *International Integrated Reporting Council* - IIRC), te standard nefinancijskog izvješćivanja Odbora za računovodstvene standarde održivosti (eng. *Sustainability Accounting Standards Board* - SASB).

Posljednjih godina, sve je značajniji razvoj i jača institucionalna regulacija za nefinancijsko izvješćivanje, s ciljem povećanja transparentnosti aktivnosti poduzetnika i poticanja poduzetnika od strane dionika na što veću društvenu i ekološku odgovornost (Markota Vukić, Omazić, Aleksić, 2019: 355-356). U Europskoj uniji, nefinancijsko izvješćivanje se razvijalo putem rezolucija i dokumenata EU vezanih uz razvoj strategija društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja, gdje se nastojalo zakondavnim putem razviti javnu, transparentnu objavu nefinancijskih informacija poduzeća zainteresiranim dionicima i široj javnosti (Markota Vukić, Vuković, Calace, 2017: 18). Pritom je značajno za navesti kako je zakonodavstvo EU putem Direktive 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća o nefinancijskom izvješćivanju, donijelo odluku kako veliki poduzetnici, koji su ujedno subjekti od javnog interesa- iznad 500 zaposlenih (dionička društva, banke, osiguravajuća društva i ostala poduzeća naz-

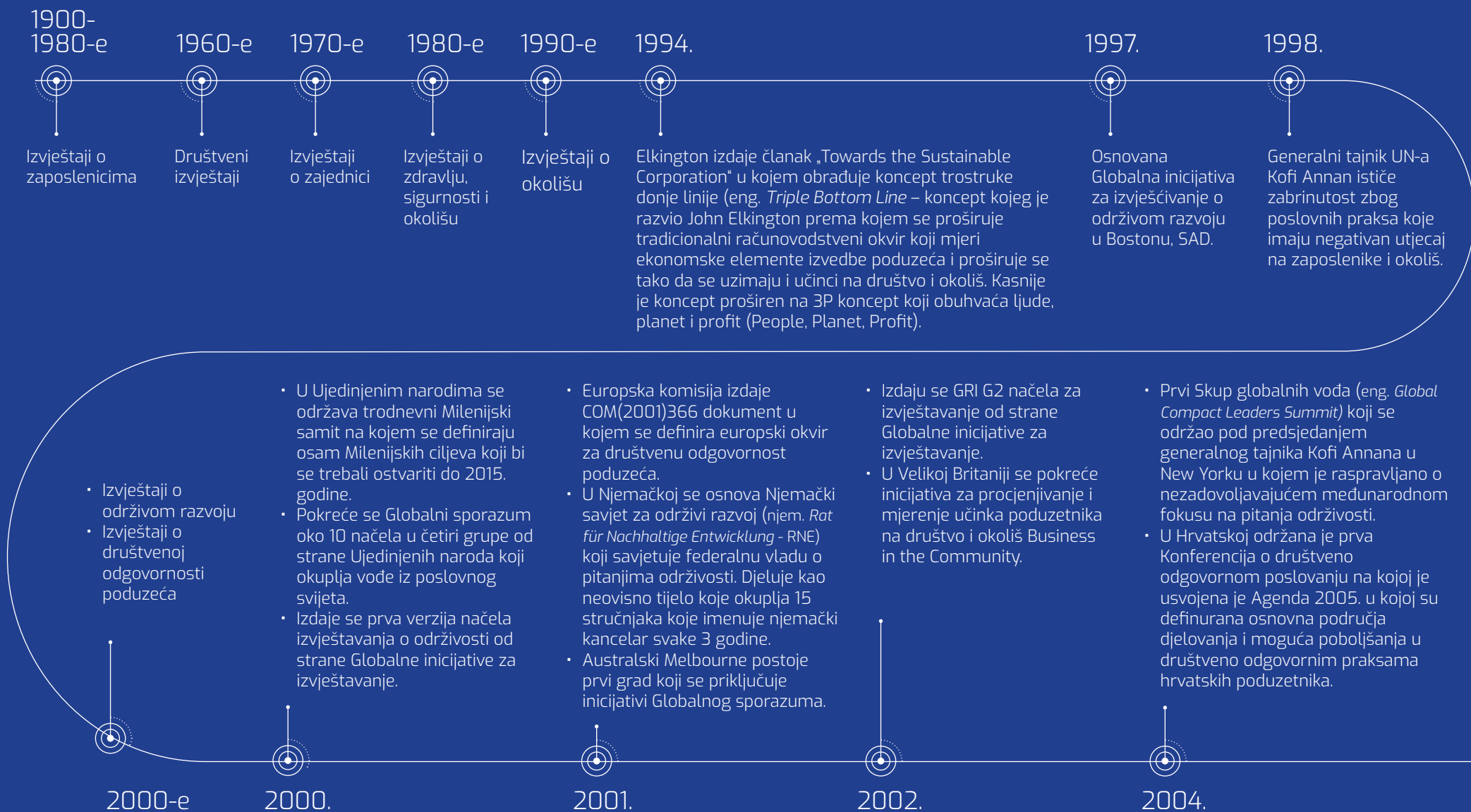
načena od država od javnog interesa) moraju od 2018. izvješćivati o nefinancijskim učincima i raznolikosti (Latapi Agudelo, Johannsdottir, Davidsdottir, 2019: 14). EU Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća o nefinancijskom izvješćivanju doprinijela je povećanju propisa i normi vezanih uz transparentnost okolišnih, društvenih i upravljačkih tema, što je doprinijelo i razvoju međunarodno prihvaćenih standarda izvješćivanja, alata i softvera (Markota Vukić, Vuković, Calace, 2017: 14).

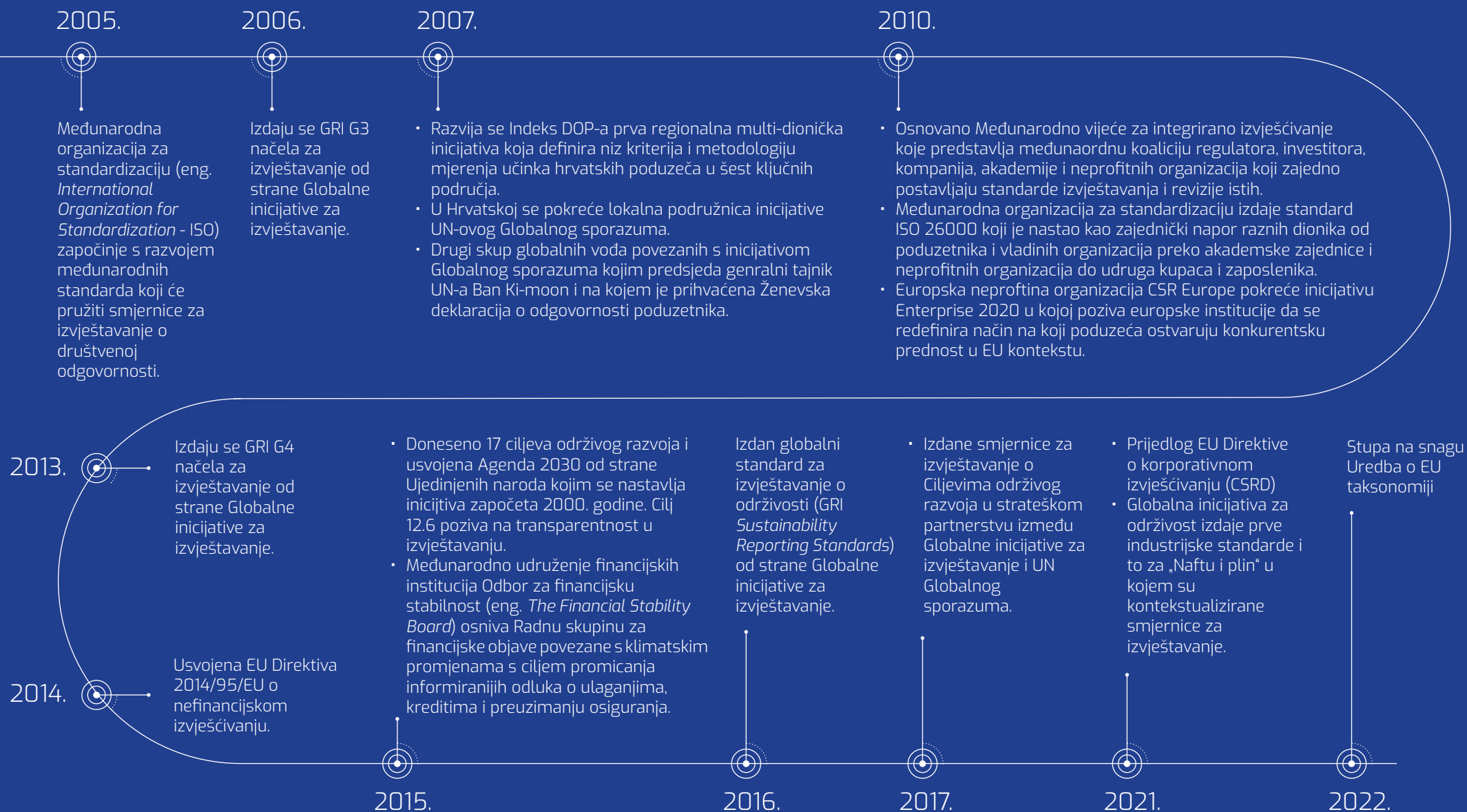
Nadalje, Europska komisija je 21. travnja 2021. u skladu sa Europskim zelenim planom (eng. *European Green Deal*) objavila prijedlog Direktive o izvješćivanju o korporativnoj održivosti (eng. *Corporate Sustainability Reporting Directive - CSRD*), koja predstavlja naredni korak u nefinancijskom izvješćivanju te će proširiti postojeću EU Direktivu 2014/95/EU na način da će se od svih velikih poduzeća i poduzeća koja kotiraju na burzama vrijednosnih papira, kao i od svih osiguravajućih društava i kreditnih institucija (neovisno o veličini), zahtijevati od 2023. godine nadalje obvezno izvješćivanje sukladno novim EU standardima održivog izvješćivanja (eng. *EU sustainability reporting standards*), koji se razvijaju od strane Europske savjetodavne skupine za financijsko izvješćivanje (eng. *European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG*) koje Europska komisija namjerava razviti do 31. listopada 2022. te će poduzetnici trebati osigurati i zakonsku reviziju informacija o održivosti (Wollmert, Hobbs, Chirez, 2021; European Commission, 2021).

Integrirana izvješća koja bi trebala obuhvatiti sve relevantne financijske i nefinancijske pokazatelje poslovanja poduzeća trebala bi pratiti proces integriranog stvaranja vrijednosti u samoj organizaciji. To znači da bi vodstvo i korporativno upravljanje trebali biti svjesni međusobno povezane prirode financijskog i nefinancijskog kapitala koji se koriste za stvaranje vrijednosti (De Villiers i Hsiao, 2018.). Čini se iz ove perspektive kako se cijeli koncept nefinancijskog izvješćivanja razvijao kroz povijest upravo u smjeru integriranih izvještaja kao ultimativnom i cjelovitom predstavljanju financijske i nefinancijske uspješnosti pojedine organizacije. Dio tog razvoja, odnosno njegove ključne događaje prikazali smo u slici 1.

SLIKA 1. Povijesni pregled nefinancijskog izvješćivanja

3. Povezanost ESG informacija sa ciljevima održivog razvoja

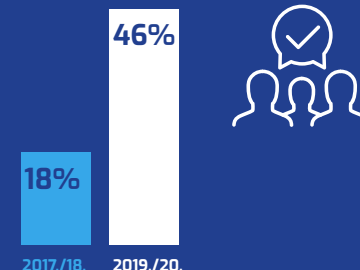
SDG – ciljevi za postizanje održivog društva

Ciljevi održivog razvoja* (COR) usvojeni su na summitu Ujedinjenih naroda u rujnu 2015. kao putokaz za postizanje održivog, pravednog i uključivog društva do 2030. godine. Utvrđeno je 17 ciljeva i 169 podciljeva za rješavanje globalnih pitanja koji se nalaze u središtu programa Mijenjajmo svoj svijet: Agenda za održivi razvoj do 2030., koji je na spomenutoj sjednici u New Yorku prihvatilo 193 zemalja članica Ujedinjenih Naroda, a na koja države zajedno s poslovnom zajednicom, lokalnim vlastima, civilnim društvom i građanima moraju odgovoriti. Ciljevi održivog razvoja obuhvaćaju široki raspon izazova i međusobno povezanih gospodarskih, društvenih i ekoloških aspekata održivog razvoja. Univerzalno su primjenjivi i uzajamno povezani, te zahtijevaju od svih dionika društva da preuzmu odgovornost i pridonesu rješavanju tih izazova, pri čemu se posebno ističe važna uloga poslovnog sektora. Ciljevi održivog razvoja nužno moraju biti u fokusu svake tvrtke i svakog sektora.

* engl. Sustainable Development Goals (SDGs)

Od ukupnog broja predanih izvješća, 46% poduzetnika se izjasnilo da im je poslovanje povezano s ciljevima održivog razvoja.

Usporedbom rezultata prošle studije koja je analizirala nefinancijska izvješća poduzeća za 2017. i 2018. godinu, te nalaza do kojih smo došli analizom nefinancijskih izvješća 2019. i 2020. godine u sklopu ove studije, evidentan je napredak poduzeća u Hrvatskoj u uključivanju ciljeva održivog razvoja u svoja izvješća. Konkretno, 46% analiziranih izvješća izvještava o SDG-jevima, u usporedbi s 18% koliko ih je izvještavalo do prije dvije godine. Dokaz je to porasta svijesti i interesa, pa i preuzimanja odgovornosti poduzeća u Hrvatskoj za pronalaskom rješenja za globalne probleme današnjice kao što su siromaštvo i društvene nejednakosti ili degradacija okoliša i klimatske promjene.

Dodatno, odgovorno poslovanje danas je imperativ za sve poduzetnika, bez obzira na njihovu veličinu, sektor ili tržište na kojem posluju, ukoliko žele opstati i ostati konkurentne u budućnosti. Povezujući lokalno poslovanje s globalnim prioritetima, usklađujući svoje poslovanje prema ciljevima održivosti, tvrtka ima brojne i višestruke koristi – od novih budućih poslovnih prilika, preko jačanja odnosa s dionicima i partnerima, do stabilizacije društva i tržišta te sklapanja novih partnerstava temeljenih na zajedničkom jeziku i zajedničkom cilju. Zajednički cilj je ispunjenje ciljeva održivog razvoja a zajednički jezik je onaj koji uključuje okolišne, društvene i upravljačke aspekte naprednih modela održivog poslovanja i rasta.

ESG – ključni aspekti održivih modela poslovnog rasta

ESG je akronim za *environment, social and governance* ili okoliš, društvo i upravljanje, a uključuje:

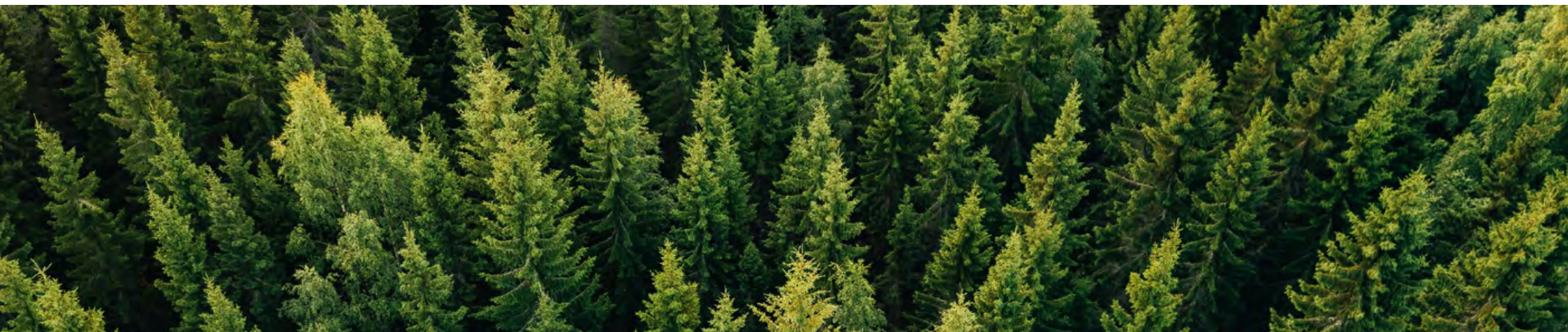
- okolišni aspekt koji se odnosi na smanjenje emisija stakleničkih plinova i zaštitu prirodnog okoliša,
- društveni aspekt koji označava poboljšanje radnog okruženja i unapređenje raznolikosti,
- upravljački aspekt koji se odnosi na prakticiranje poštenog i transparentnog upravljanja.

ESG predstavlja metode i procese za postizanje globalnih ciljeva, te uključuje uzimanje okolišnih, društvenih i upravljačkih čimbenika u obzir uz financijske čimbenike prilikom donošenja poslovnih odluka. U praksi to znači da se važne poslovne odluke u današnjem svijetu više ne mogu temeljiti samo na financijskim čimbenicima, već da druge vrste razmatranja u vezi s našim okolišnim i društvenim okruženjem dobivaju sve veći značaj i trebaju se uzeti u obzir kod donošenja odluka, što će posljedično utjecati i na financijske rezultate.

Dobro definirana ESG strategija osigurat će dugoročni uspjeh poduzeća i to kroz (McKinsey):

- poticanje rasta,
- smanjenje troškova,
- minimiziranje regulatornih i pravnih intervencija,
- povećanje produktivnosti zaposlenika,
- optimizaciju ulaganja i imovine.

Loši ESG rezultati mogu dovesti do značajne štete za menadžment i vrijednost poduzeća. U svijetu u kojem planetarni i društveni problemi predstavljaju najveći izazov za države, gospodarstva i društva u cjelini, ESG moraju biti dio svake poslovne strategije i prema tome uključeni u godišnje izvještavanje. Tri aspekta odgovornog i održivog korporativnog upravljanja uključuju više područja, tema koje mogu biti zastupljene u nefinancijskim izvješćima.

Primarne prednosti nefinancijskog izvješćivanja

LAKŠI PRISTUP KAPITALU

Investitori i financijske institucije prilikom donošenja odluka o ulaganjima, sve više uzimaju u obzir okolišne i društvene utjecaje te način upravljanja rizicima vezanim za ove teme.

KUPCI

Prema različitim dostupnim globalnim istraživanjima kupci sve snažnije očekuju da pored ekonomske, poduzetnici stvaraju i društvenu vrijednost te štite okoliš.

KOMPARATIVNA PREDNOST

Nefinancijsko izvješće pokazuje orijentaciju poduzetnika ka održivosti te transparentnosti, što je komparativna prednost u odnosu na druge koji nemaju nefinancijsko izvješće.

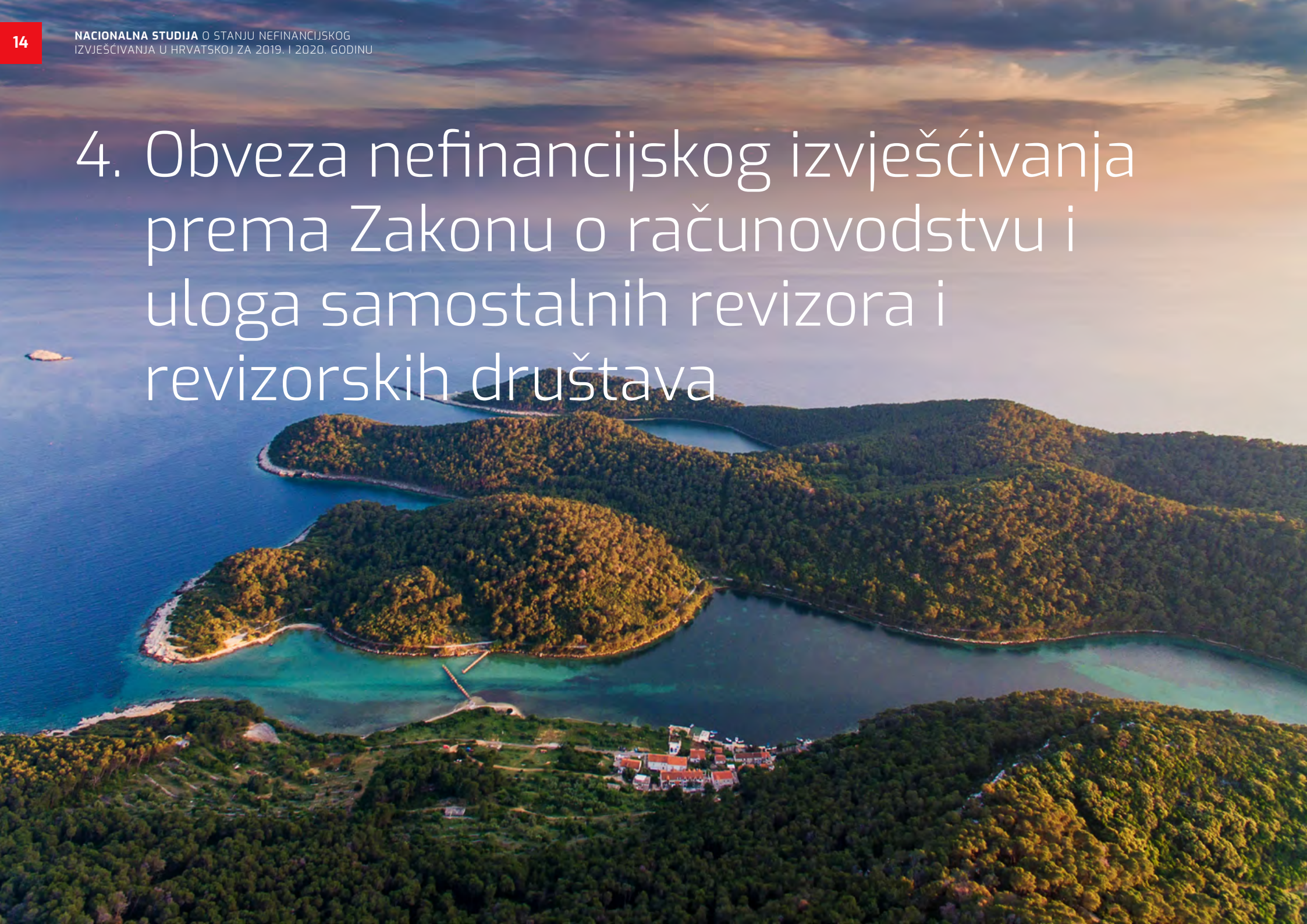

OD CRNE DO PROZIRNE KUTIJE

Poslovanje poduzeća zbog sve snažnijih pritisaka tržišta, investitora i zakonodavstva postaje sve transparentnije.

4. Obveza nefinancijskog izvještavanja prema Zakonu o računovodstvu i uloga samostalnih revizora i revizorskih društava

U Republici Hrvatskoj obveza objavljivanja nefinancijskog izvješća uvedena je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu (Narodne novine, br. 120/16.), čime su u naš pravni sustav prenesene odredbe Direktive 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa, (SL L 330, 15. 11. 2014.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o nefinancijskim informacijama).

Donošenjem jedinstvenog akta koji regulira nefinancijsko izvješćivanje na razini Europske unije, općoj javnosti i investitorima nastojalo se pružiti usporedive nefinancijske informacije poduzetnika koji posluju u jednoj ili više država članica.

Sukladno zakonskoj obvezi prva nefinancijska izvješća u Republici Hrvatskoj bila su sastavljena za poslovnu godinu 2017. i objavljena u 2018. godini.

Obveznici sastavljanja i objave nefinancijskog izvješća

Obveznici izrade nefinancijskog izvješća	
veliki poduzetnici koji su subjekti od javnog interesa i	koji na datum bilance prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine

TABLICA 1. Obveznici izrade nefinancijskog izvješća

Obveza sastavljanja i objave nefinancijskog izvješća odnosi se samo na velike poduzetnike koji su ujedno i subjekti od javnog interesa i koji na datum bilance prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine.

Odredbama Zakona o računovodstvu (Narodne novine, br. 78/15., 120/16., 116/18., 42/20., 47/20, u daljnjem tekstu: Zakon o računovodstvu) definirani su pokazatelji temeljem kojih se poduzetnici razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike te je propisano koji se poduzetnici smatraju subjektima od javnog interesa.

Kako bi se postigli ciljevi usporedivosti i dosljednosti nefinancijskih informacija koje objavljuju poduzetnici unutar Europske unije Zakonom o računovodstvu propisana je i obveza izrade konsolidiranog nefinancijskog izvješća za subjekte od javnog interesa koji su matična društva velike grupe poduzetnika, a koja na datum bilance na konsolidiranoj osnovi prelazi kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine. Konsolidirano nefinancijsko izvješće uključuje sve elemente propisane za sastavljanje nefinancijskog izvješća, na način primjenjiv na grupu. Matično društvo koje je ujedno i društvo kći izuzima se iz navedene obveze ako su to izuzeto matično društvo i njegova društva kćeri uključeni u godišnje konsolidirano izvješće ili zasebno izvješće drugog poduzetnika.

TABLICA 2. Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa

**Veliki
poduzetnici**

Poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta:

- Ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna
- Prihod 300.000.000,00 kuna
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

**Subjekti
od javnog
interesa**

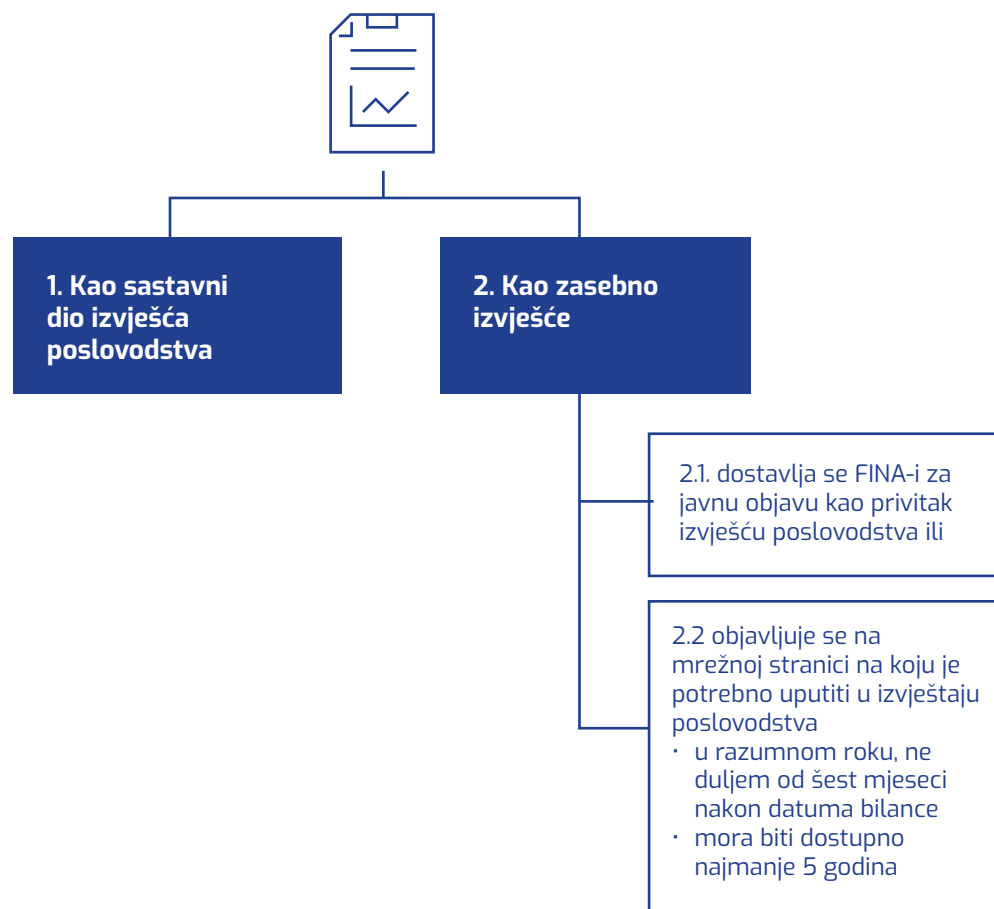
- poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište
- kreditne institucije, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje i reosiguranje, leasing-društva, društva za upravljanje UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, UCITS fondovi, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dobrovoljni mirovinski fondovi, obvezni mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva, društva za dokup mirovine
- faktoring-društva
- investicijska društva, burze, operateri MTP-a, središnja klirinška depozitarna društva, operateri središnjeg registra, operateri sustava poravnanja i/ili namire i operateri Fonda za zaštitu ulagatelja
- trgovačka društva i druge pravne osobe obuhvaćeni odlukom o pravnim osobama od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku koju donosi Vlada Republike Hrvatske, osim pravnih osoba koje vode poslovne knjige i sastavljaju financijske izvještaje u skladu s propisima kojima se uređuje proračunsko računovodstvo ili računovodstvo neprofitnih organizacija
- trgovačka društva, koja samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim društvima tijekom prethodne poslovne godine ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:
 1. zapošljavaju prosječno više od 5000 radnika tijekom poslovne godine u Republici Hrvatskoj
 2. imaju aktivu veću od 5.000.000.000,00 kuna na zadnji dan poslovne godine

Način sastavljanja i objave nefinancijskog izvješća

U okviru zakonske obveze sastavljanja i objave godišnjih financijskih izvještaja veliki poduzetnici dužni su sastaviti izvješće posloводства u koje uključuju nefinancijsko izvješće koje se javno objavljuje u Registru godišnjih financijskih izvještaja koji vodi Financijska agencija.

Budući da je odredbama Direktive o nefinancijskim informacijama predviđena mogućnost da države članice u svom pravnom poretku dopuste i dodatne načine objavljivanja nefinancijskog izvješća, također i odredbe Zakona o računovodstvu predviđaju mogućnost da se nefinancijsko izvješće sastavi i objavi kao zasebno izvješće.

SLIKA 2. Načini objavljivanja nefinancijskog izvješća

Sadržaj nefinancijskog izvješća

Nefinancijsko izvješćivanje jedna je od odrednica koje doprinose razvitku održivog svjetskog gospodarstva na način da se povezuju profitabilnost poslovanja poduzetnika s njihovim pozitivnim učinkom na okoliš i društvo. Nefinancijsko izvješće trebalo bi sadržavati osnovne informacije nužne za razumijevanje poslovnih rezultata i razvoja poduzetnika te učinka njegovih aktivnosti na okolišna i društvena pitanja, odnosno, trebalo bi pružiti javnosti i investitorima odgovarajuće informacije o mogućim osnovnim rizicima za okoliš i društvo koji proizlaze iz poslovanja poduzetnika te informacije o načinu na koji poduzetnik upravlja tim rizicima. Rizici nepovoljnih učinaka na društvo i okoliš mogu potjecati ili od aktivnosti samog poduzetnika ili mogu biti povezani s njegovim poslovanjem, proizvodima, uslugama i poslovnim odnosima, lancem nabave i podugovaratelja.

Uvodnim dijelom Direktive o nefinancijskim informacijama pobliže se pojašnjava kako bi u svezi izvješćivanja o pitanjima zaštite okoliša nefinancijsko izvješće trebalo obuhvatiti pojedinosti o aktualnim i predvidljivim učincima poslovanja poduzetnika na okoliš te prema potrebi na zdravlje i sigurnost, uporabu obnovljivih i/ili neobnovljivih izvora energije, emisiju stakleničkih plinova, uporabu vode i onečišćenje zraka. Društvena i kadrovska pitanja odnose se na informacije u svezi mjera poduzetih radi jamčenja jednakosti spolova, uvjeta rada, socijalnog dijaloga, poštovanja prava radnika na informacije i savjetovanje, poštovanja prava sindikata, zdravlja i sigurnosti na poslu te dijaloga s lokalnim zajednicama i/ili na mjere poduzete radi osiguravanja zaštite i razvoja tih zajednica.

Nefinancijske informacije trebale bi obuhvaćati i podatke o sprječavanju kršenja ljudskih prava i/ili važećim instrumentima za borbu protiv korupcije i podmićivanja.

Poduzetnik u nefinancijsko izvješće uključuje:

Kratak opis poslovnog modela poduzetnika

Potrebno je opisati poslovni model održivog poslovanja u poduzeću.

Opis politika poduzetnika u vezi s tim pitanjima, uključujući postupke temeljite analize koji se provode

Potrebno je opisati politike vezane za nefinancijske pokazatelje uspješnosti i postupke njihove temeljite analize.

Rezultate tih politika

Potrebno je opisati rezultate provedenih politika vezanih uz nefinancijske teme izvješćivanja.

Nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti važne za određeno poslovanje

Potrebno je navesti ključne pokazatelje uspješnosti povezanih s nefinancijskim temama i rezultate tih ključnih pokazatelja.

Osnovne rizike povezane s tim pitanjima koji se odnose na poslovanje poduzetnika, uključujući, kad je to relevantno i razmjerno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzročiti negativne učinke na tim područjima, te način na koji poduzetnik upravlja tim rizicima

Potrebno je identificirati osnovne rizike povezane a nefinancijskim temama te opisati kako poduzeće upravlja ovim ključnim rizicima koji mogu prouzročiti negativne učinke na poslovanje.

Opis politike raznolikosti kao dio Izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Osim obveze sastavljanja nefinancijskog izvješća, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu (Narodne novine, br. 120/16.) u hrvatski pravni sustav uvedena je i obveza sastavljanja opisa politike raznolikosti. Veliki poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice u izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja dužni su uključiti i opis politike raznolikosti koja se primjenjuje u svezi članova administrativnih, upravnih i nadzornih tijela (npr. dob, spol, obrazovanje, struka), ciljeve i način na koji se navedena politika provodi te rezultate politike u izvještajnom razdoblju. Navedenim zahtjevom za transparentnošću u pogledu politika raznolikosti vrši se neizravni pritisak na poduzetnike u pogledu veće raznolikosti njihovih upravljačkih tijela.

Uloga samostalnih revizora i revizorskih društva

Važno je istaknuti da samostalni revizori i revizorska društva, u sklopu zakonske revizije godišnjih nekonsolidiranih ili konsolidiranih financijskih izvještaja, nemaju obvezu revidirati nefinancijsko izvješće i informacije o politici raznolikosti. Ovakav stav temelji se na točki 16. uvodnog dijela Direktive 2014/95/EU u kojoj je navedeno da „Ovlašteni revizori i revizorska društva trebali bi provjeravati samo je li podneseno nefinancijsko izvješće ili zasebno izvješće. Osim toga, države članice trebale bi moći tražiti da informacije obuhvaćene nefinancijskim izvješćem ili zasebnim izvješćem provjeri neovisni pružatelj usluga provjere.“

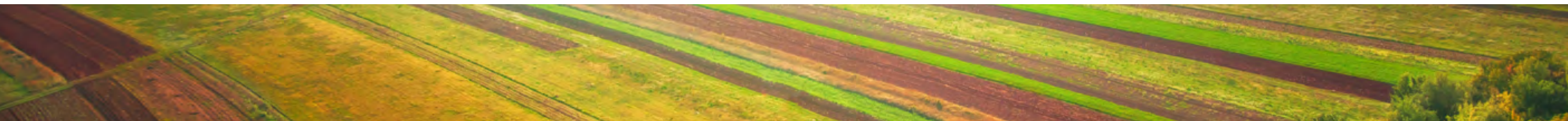
Međutim, odredbom iz stavka 11. članka 21.a ZoR-a propisano je da samostalni revizor ili revizorsko društvo mora u okviru zakonske revizije provjeriti je li nefinancijsko izvješće izrađeno i uključeno u izvješće posloводства ili sastavljeno i prezentirano kao zasebno nefinancijsko izvješće. U kontekstu te odredbe od revizora se zahtijeva samo da pročita nefinancijsko izvješće uključeno u izvješće posloводства odnosno zasebno nefinancijsko izvješće i utvrdi postoje li tražene informacije u izvješću posloводства ili zasebnom nefinancijskom izvješću ne upuštajući se u suštinsko provjeravanje njihovog sadržaja.

Odredbom ZoR-a iz članka 21.a stavka 12. prema kojoj „poduzetnik može ugovoriti s neovisnom stručnom osobom za relevantna područja provjeru nefinancijskog izvješća“ omogućuje se ugovaranje zasebnog angažmana revizije nefinancijskih informacija.

S obzirom da se revizija financijskih izvještaja smatra angažmanom s izražavanjem uvjerenja (tzv. assurance engagement) revizor je pružatelj usluge s izražavanjem uvjerenja i po toj osnovi je podoban, uz uvjet da je neovisan i kompetentan, da može s klijentom ugovoriti obavljanje angažmana s izražavanjem uvjerenja koji se odnosi na nefinancijsko izvješće.

Nadležno tijelo za nadzor nad sastavljanjem i objavom nefinancijskih izvješća

Radi osiguravanja primjerenih i djelotvornih sredstava kojima se jamči objavljivanje nefinancijskih informacija i postupanje poduzetnika sukladno zakonskim obvezama Ministarstvo financija određeno je kao tijelo nadležno za nadzor nad sastavljanjem i objavom nefinancijskog izvješća te u okviru nadzora može izreći opomenu ili pokrenuti prekršajni postupak protiv poduzetnika koji ne ispune zakonsku obvezu.

5. Nove obveze nefinancijskog izvješćivanja prema Uredbi 2019/2088 i Uredbi 2020/852

Svakodnevno se suočavamo s nepredvidivim posljedicama klimatskih promjena, prekomjernim iskorištavanjem resursa i drugim pitanjima povezanim s održivosti. Kako bi se održala dugoročna konkurentnost gospodarstva i potaknuo održivi rast, Europska unija donijela je zakonodavni okvir za uključivanje financijskog sektora u segment održivosti.

Važno je napomenuti kako se veći značaj konceptu održivog razvoja počeo pridavati još 2015. kada je Opća skupština Ujedinjenih naroda usvojila dokument pod nazivom Program za održivi razvoj do 2030. Također, tu je osobito značajan i uvelike svima poznat i Pariški sporazum o klimatskim promjenama iz 2016. koji ima dugoročni cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova i globalni razvoj otporan na klimatske promjene.

U cilju provedbe Pariškog sporazuma i ciljeva održivosti, Europska komisija 2018. donijela je Akcijski plan o financiranju održivog rasta u okviru Unije tržište kapitala usmjeren k povezivanju financiranja s održivim ulaganjima. Upravo u skladu s tim Akcijskim planom, tijekom perioda 2018. – 2020. u Europskoj uniji doneseni su značajni propisi koji uređuju koncept održivog financiranja, pa tako i:

1. **Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (dalje u tekstu: Sustainable Finance Disclosure Regulation - SFDR Uredba)** koja je objavljena u Službenom listu Europske unije 9. prosinca 2019., a primjenjuje se od 10. ožujka 2021.
2. **Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (dalje u tekstu: Uredba o taksonomiji)** koja je objavljena u Službenom listu Europske unije 22. lipnja 2020. godine, a primjenjuje se postepeno u razdoblju od 2021. do 2023.

Uz te strateške dokumente, treba svakako spomenuti i Europski zeleni plan (European Green Deal) iz 2020. kojem je cilj da Europa postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. Europski zeleni plan sadržava okvirni plan prelaska na klimatski neutralno, zeleno, konkurentno i uključivo gospodarstvo, a sve u cilju prilagodbe i ublažavanje negativnih posljedica klimatskih promjena.

SLIKA 3: Financiranje održivog rasta

Potrebna su velika privatna i javna ulaganja kako bi se gospodarstvo Europske unije transformiralo sa svrhom ostvarivanja klimatskih, okolišnih i društvenih ciljeva održivosti, uključujući Pariški sporazum te UN-ove ciljeve održivog razvoja

ODRŽIVO FINANCIRANJE

Integriranje razmatranja održivosti ublažit će utjecaj prirodnih katastrofa kao i pitanja ekološke i društvene održivosti koja mogu utjecati na ekonomska i financijska tržišta.

Održivo financiranje čini razmatranje održivosti dijelom donošenja financijskih odluka. To znači klimatski neutralnije, energetske i resursno učinkovite i kružne projekte. Održivo financiranje je potrebno i za provedbu strategije Europske komisije za postizanje ciljeva održivog razvoja.

Uredba (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga - SFDR Uredba

Uredba o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (EU) 2019/2088 (dalje u tekstu: SFDR Uredba) uvodi nove obveze za sudionike na financijskim tržištima te financijske savjetnike, a u vezi s informiranjem ulagatelja/klijenata te objavljivanjem podataka vezanih uz implementaciju čimbenika održivosti u sektoru financijskih usluga. Obveze su propisane primarno SFDR Uredbom te manjim dijelom Uredbom o taksonomiji.

SFDR Uredbom se propisuju obveze na način da su sudionici na financijskim tržištima i financijski savjetnici obvezni informirati ulagatelja/klijenta, kao i objavljivati informacije vezano uz implementaciju ESG čimbenika, tj. okolišnih, društvenih i upravljačkih čimbenika u proces donošenja odluka o ulaganju. Dodatno, sudionici na financijskim tržištima i financijski savjetnici obvezni su spriječiti tzv. greenwashing („manipulativni zeleni marketing“ odnosno pojednostavljeno rečeno, manipulaciju u pogledu okolišne odgovornosti poduzetnika ili okolišne koristi njezinih proizvoda i usluga koji se koriste kod proizvoda s oznakom održivosti „zdravi, ekološki i zeleni“, a to zapravo nisu).

Osnovni cilj SFDR Uredbe jest utvrđivanje usklađenih pravila o transparentnosti u pogledu uključivanja rizika održivosti i uzimanja u obzir štetnih učinaka na održivost u njihovim procesima i pružanja informacija povezanih s održivosti u vezi s financijskim proizvodima.

Nadalje, svrha jest osigurati da sudionici na financijskim tržištima i financijski savjetnici u svoje poslovne procese, prilikom donošenja investicijskih odluka, uključe relevantne rizike održivosti koji bi mogli imati bitan negativan učinak na financijski povrat ulaganja ili kvalitetu savjetovanja te da ih kontinuirano procjenjuju. Također, omogućuje se učinkovita usporedba različitih financijskih proizvoda u državama članicama u pogledu njihovih okolišnih, društvenih i upravljačkih čimbenika i rizika te ciljeva održivog ulaganja, a što je do sada bilo otežano i zbunjujuće za krajnje ulagatelje te je moglo nepovoljno utjecati na njihove odluke o ulaganjima.

Sukladno odredbama SFDR Uredbe, europska nadležna tijela (EIOPA, EBA i ESMA) izradila su nacrt regulatornih tehničkih standarda (RTS) u listopadu 2021.

U odnosu na početak primjene predmetnih RTS-ova u vezi s obvezama objava povezanih s održivosti u sektoru financijskih usluga temeljem SFDR Uredbe, Europska komisija je 25. studenoga 2021. izvijestila Vijeće i Europski parlament o dodatnoj šestomjesečnoj odgodi primjene RTS-ova.

Do odgode dolazi zbog opsežnosti predmetnih RTS-ova i prekratkog preostalog vremena za provedbu zakonodavnog procesa njihova usvajanja u odnosu na prethodno objavljeni datum primjene, odnosno 1. srpnja 2022. Sukladno tome, početak primjene 13 RTS-ova koji će biti usvojeni kao jedinstveni regulatorni dokument u formatu delegiranog akta odgađa se za 1. siječnja 2023.

S obzirom na novi datum početka primjene RTS-ova te slijedom navoda Europske komisije, više nema potrebe za prijelaznim koracima u vezi s objavom o glavnim štetnim učincima (PAI) prema članku 4. SFDR Uredbe. Sudionici na financijskom tržištu koji će objavljivati PAI izjave u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom a) ili člankom 4. stavcima 3. i 4. SFDR Uredbe će tu izjavu po prvi puta trebati objaviti najkasnije do 30. lipnja 2023., i to za prvi referentni period koji obuhvaća razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022.

Obveze objave podatka prema SFDR Uredbi

Sudionici na financijskom tržištu su u obvezi na svojoj web stranici objaviti:

1. Informacije o politikama uključivanja rizika održivosti u proces donošenja odluka o ulaganju
2. Informacije o uključivanju rizika održivosti u politike nagrađivanja
3. Informacije o razmatranju značajnih štetnih utjecaja odluka o ulaganju na faktore održivosti

Sudionikom na financijskom tržištu u Republici Hrvatskoj smatra se:

- društvo za osiguranje koje nudi investicijski osigurateljni proizvod
- investicijsko društvo koje pruža usluge upravljanja portfeljem
- institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (IORP), što su u Republici Hrvatskoj mirovinska društva koja upravljaju zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima i mirovinska osiguravajuća društva, u dijelu kada sukladno zakonu kojim se uređuje osnivanje i poslovanje mirovinskih osiguravajućih društava nastupaju kao institucija za strukovno mirovinsko osiguranje pri obavljanju poslova isplate mirovina
- mirovinsko osiguravajuće društvo, u odnosu na isplate mirovina u okviru dobrovoljnog mirovinskog osiguranja u skladu s mirovinskim programima na temelju individualne kapitalizirane štednje člana otvorenog dobrovoljnog mirovinskog fonda
- proizvođač mirovinskog proizvoda, što su u Republici Hrvatskoj mirovinska društva koja upravljaju otvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima
- upravitelj alternativnih investicijskih fondova (UAIF)
- pružatelj paneuropskih osobnih mirovinskih proizvoda (PEPP)
- upravitelj alternativnim investicijskim fondom (UAIF);
- upravitelj kvalificiranog fonda poduzetničkog kapitala
- upravitelj kvalificiranog fonda za socijalno poduzetništvo; društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom te
- kreditna institucija koja pruža usluge upravljanja portfeljem.

Financijski sudionici obvezni su objaviti i informacije na razini svih financijskih proizvoda i to u predugovornom dokumentu financijskog proizvoda gdje je potrebno informirati o:

1. Načinu uključivanja rizika održivosti u odluke o ulaganju
2. Rezultatima procjene vjerojatnih učinaka rizika održivosti na uspjeh financijskog proizvoda
3. Informacije o razmatranju štetnih učinaka na razini financijskog proizvoda

Financijskim savjetnikom u Republici Hrvatskoj smatra se:

- posrednik u osiguranju koji pruža usluge savjetovanja o osiguranju u vezi s investicijskim osigurateljnim proizvodima
- društvo za osiguranje koje pruža usluge savjetovanja o osiguranju u vezi s investicijskim osigurateljnim proizvodima
- kreditna institucija koja pruža usluge investicijskog savjetovanja
- investicijsko društvo koje pruža usluge investicijskog savjetovanja
- UAIF koji pruža usluge investicijskog savjetovanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje alternativnih investicijskih fondova te
- društvo za upravljanje UCITS fondovima koje pruža usluge investicijskog savjetovanja u skladu s zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom.

Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja - Uredba o taksonomiji

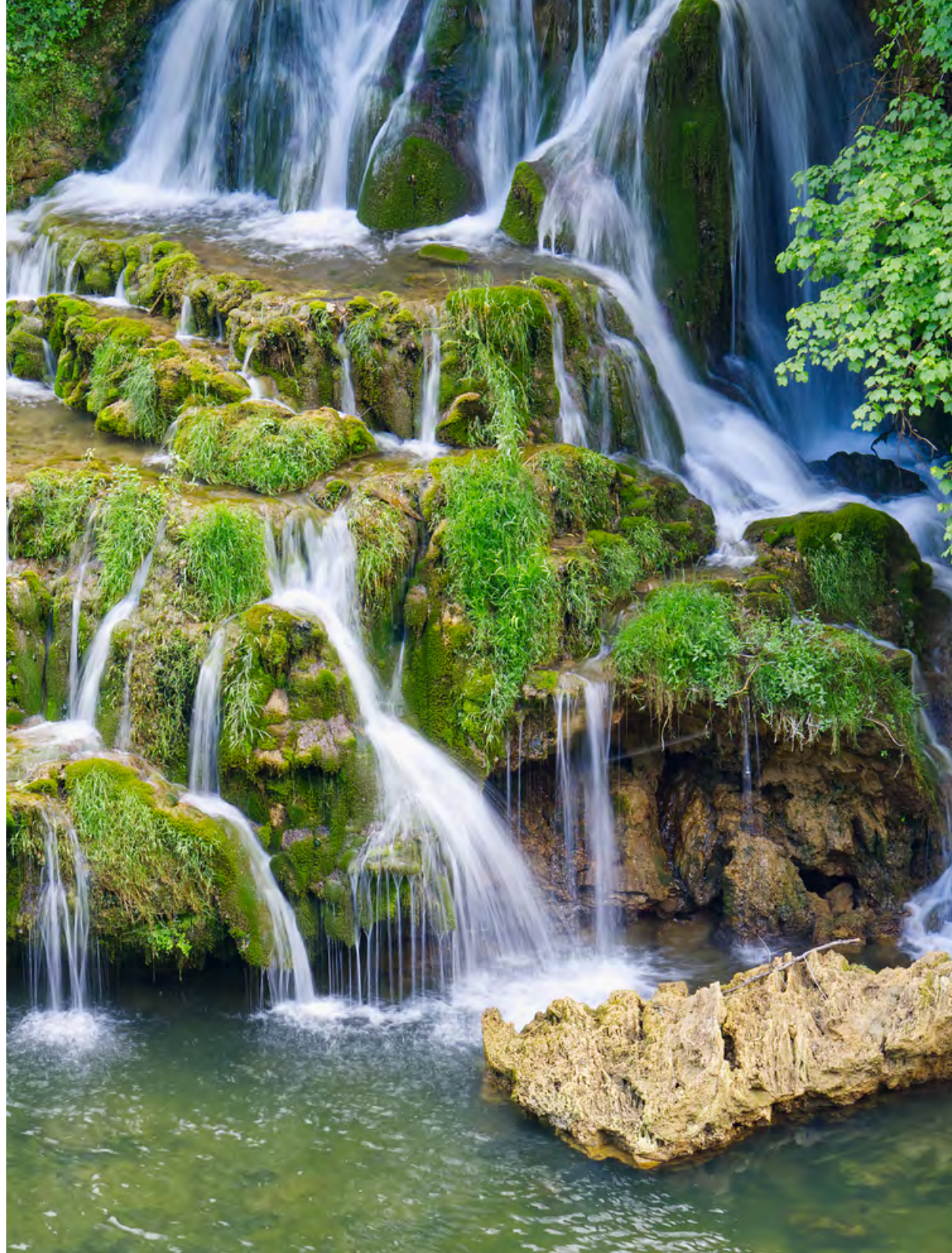
Uredba o taksonomiji je zakonodavni akt čijom će se provedbom doprinijeti ostvarivanju cilja da Europska unija do 2050. ima klimatski neutralno gospodarstvo.

Uredbom o taksonomiji se uspostavlja jedinstveni klasifikacijski sustav okolišno održivih gospodarskih djelatnosti na razini Europske unije kojim će se utvrđivati je li neka gospodarska djelatnost okolišno održiva, kao i stupanj okolišne održivosti ekonomske aktivnosti (*što će se utvrđivati putem kriterija održivosti koji će odrediti je li se gospodarska djelatnost smatra održivom, tj. smatra će se okolišno održivom kada znatno doprinosi jednom okolišnom cilju ili više njih odnosno ako ne šteti bitno nijednom okolišnom cilju utvrđenom u Uredbi o taksonomiji, provodi se u skladu s minimalnim zaštitnim mjerama utvrđenima u Uredbi o taksonomiji te je usklađena s kriterijima tehničke provjere koje je utvrdila Europska komisija*), a sve s ciljem preoblikovanja gospodarstva Europske unije u zeleniji, otporniji i kružni sustav.

Uredba o taksonomiji osobito je značajna jer će ulagačima i tvrtkama pružiti smjernice za ulaganje u gospodarske aktivnosti koje pridonose postizanju ciljeva klimatske neutralnosti, odnosno dati poticaj da donose utemeljene odluke o ulaganjima u okolišno održive gospodarske djelatnosti.

Šest je definiranih okolišnih ciljeva u Uredbi o taksonomiji, ti ciljevi su:

1. ublažavanje klimatskih promjena;
2. prilagodba klimatskim promjenama;
3. održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa;
4. prijelaz na kružno gospodarstvo;
5. sprečavanje i kontrola onečišćenja;
6. zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava.

Za svaki okolišni cilj Europska komisija će kroz delegirane akte utvrditi jedinstvene kriterije tehničke provjere za utvrđivanje doprinosa li gospodarske djelatnosti znatno nekom od navedenih okolišnih ciljeva. Delegirani akt za prva dva okolišna cilja (ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama) formalno je usvojen u lipnju te objavljen u Službenom listu Europske unije u prosincu 2021. Njime su definirani kriteriji tehničke provjere na temelju kojih se određuje pod kojim se uvjetima smatra da ekonomska djelatnost znatno pridonosi ublažavanju i prilagodbi klimatskih promjena i nanosi li ta ekonomska djelatnost bitnu štetu kojem drugom okolišnom cilju iz članka 9. Uredbe o taksonomiji. Predmetni delegirani akt, odnosno uredba primjenjuje se od 1. siječnja 2022. Obveze za sudionike na financijskom tržištu započinju postepeno u razdoblju od 2021. do 2023. Uredba o taksonomiji su u pogledu prva dva okolišna cilja primjenjuje od 1. siječnja 2022., dok se za ostala četiri okolišna cilja primjenjuje od 1. siječnja 2023. Za preostala četiri okolišna cilja prema trenutno dostupnim informacijama Europske komisije, planirana je objava delegiranih akata u 2022.

Obveze objave podataka prema Uredbi o taksonomiji

Za financijske proizvode koji su usmjereni na održivost, sudionici na financijskom tržištu su obvezni u svojim predugovornim dokumentima, periodičkim izvještajima i na internetskoj stranici objaviti i dodatan set podataka, a kako bi ulagatelji imali informaciju o karakteristikama proizvoda te „u kojoj mjeri” i „na koji način” su ekonomske aktivnosti u koje proizvod ulaže okolišno održive prema odredbama Uredbe o taksonomiji.

Dodatne objave u svezi Uredbe o taksonomiji odnose se na obveznike Direktive o nefinancijskim informacijama, tzv. NFRD direktiva. Riječ je o velikim poduzetnicima koji su subjekti od javnog interesa i koji na datum bilance prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine. Ti su obveznici dužni u svoje nefinancijske izvještaje uključiti informacije o tome kako su i u kojoj mjeri djelatnosti poduzeća povezane s gospodarskim djelatnostima koje se smatraju okolišno održivim u skladu s Uredbom o tak-

sonomiji objavom podataka o ključnim pokazateljima uspješnosti (tzv. KPI).

Ključni pokazatelji uspješnosti nefinancijskih društava koji su definirani Uredbom o taksonomiji su:

- a) udio prometa koji proizlazi iz proizvoda ili usluga povezanih s gospodarskim djelatnostima koje se smatraju okolišno održivim
- b) udio kapitalnih rashoda (CAPEX) i udio operativnih rashoda (OPEX) koji se odnose na imovinu ili postupke povezane s gospodarskim djelatnostima koje se smatraju okolišno održivim.

U članku 8. stavku 1. Uredbe o taksonomiji navedeno je da poduzeća na koja se primjenjuje članak 19.a ili članak 29.a Direktive 2013/34/EU o nefinancijskim informacijama objavljuju informacije o tome kako su i u kojoj mjeri njihove djelatnosti povezane s okolišno održivim ekonomskim djelatnostima. U članku 8. stavku 2. Uredbe o taksonomiji propisano je da nefinancijska poduzeća objavljuju informacije o udjelu prihoda te kapitalnih i operativnih rashoda („ključni pokazatelji uspješnosti”) ostvarenih obavljanjem djelatnosti koji se odnose na imovinu ili postupke povezane s okolišno održivim ekonomskim djelatnostima. No, kako se tu ne navode ekvivalentni ključni pokazatelji uspješnosti za financijska poduzeća, tj. kreditne institucije, upravitelje imovine, investicijska društva te društva za osiguranje i reosiguranje bilo je potrebno dopuniti članak 8. Uredbe o taksonomiji i utvrditi ključne pokazatelje uspješnosti za financijska poduzeća i dodatno utvrditi sadržaj i prikaz informacija koje trebaju objavljivati sva poduzeća, kao i metodologiju objavljivanja tih informacija te je stoga u Službenom listu Europske unije 10. prosinca 2021. objavljena Delegirana uredba (EU) 2021/2178 o dopuni Uredbe (EU) 2020/852 utvrđivanjem sadržaja i prikaza informacija o okolišno održivim ekonomskim djelatnostima koje objavljuju poduzeća na koja se primjenjuje članak 19.a ili članak 29.a Direktive 2013/34/EU i utvrđivanjem metodologije obaveznog objavljivanja informacija (dalje: Delegirana uredba o objavama). tzv. delegirani akt u vezi s člankom 8. Uredbe o taksonomiji.

Zakon o provedbi uredbe (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru finansijskih usluga i uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni uredbe 2019/2008

Pretpostavke za provedbu SFDR Uredbe i Uredbe o taksonomiji u Republici Hrvatskoj osigurane su kroz Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru finansijskih usluga i Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe 2019/2008 objavljen u Narodnim novinama, dana 25. lipnja 2021. br. 70/2021.

U Republici Hrvatskoj nadležnim tijelom određena je Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga za sve obveznike SFDR Uredbe te za obveze iz članaka 5., 6., i 7. Uredbe o taksonomiji (koji se odnose na transparentno objavljivanje informacija).

Zaključno, treba istaknuti kako će upravo finansijski sektor imati ključnu ulogu u procesu tranzicije prema održivom gospodarstvu i to u značajnom smislu kroz aktivno usmjeravanje prikupljenog kapitala prema održivim ekonomskim aktivnostima.

Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti - CSRD

U travnju 2021. Europska komisija objavila je [Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2013/34/EU, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Uredbe \(EU\) br. 537/2014 u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti](#) (dalje u tekstu: Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti). Engleski naziv direktive je *Corporate Standards Reporting Directive*, a kratica CSRD.

Riječ je o nastavku uređenja područja nefinancijskog izvješćivanja, sada izvješćivanja o održivosti. Naime, Europska komisija ističe kako mnogi dionici smatraju da je pojam „nefinancijski“ netočan jer se može razumjeti da te informacije nemaju financijsku važnost stoga je umjesto pojma „nefinancijske informacije“ bolje koristiti pojam „informacije o održivosti“ iz kojeg razloga je u učinjena terminološka promjena.

[Direktiva 2014/95/EU](#) uvela je važna pravila izvješćivanja za poduzetnike za određene velike poduzetnike (samo dio njih) u dijelu informacija o održivosti na godišnjoj razini. Uvela je „dvostruku materijalnu perspektivu“ koja znači da društva moraju izvijestiti kako pitanja održivosti utječu na njihovo poslovanje te o njihovom utjecaju na ljude i okoliš. Drugim riječima uveden je zahtjev prema kojem poduzetnici izvještavaju o tome kako pitanja održivosti utječu na njihove poslovne rezultate, položaj i razvoj (aspekt „izvana prema unutra“), no i o njihovom utjecaju na ljude i okoliš (aspekt „iznutra prema van“).

Prvo nefinancijsko izvješće poduzetnici su izradili za poslovnu godinu koja je započela 1. siječnja 2017. ili tijekom kalendarske godine 2017., a koje je objavljeno u 2018.

Europska komisija ističe kako je Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti unaprjeđuje izvješćivanje o održivosti, ali uz što manji trošak, kako bi se bolje iskoristio potencijal doprinosa europskog jedinstvenog

TABLICA 3. Pregled tema održivosti

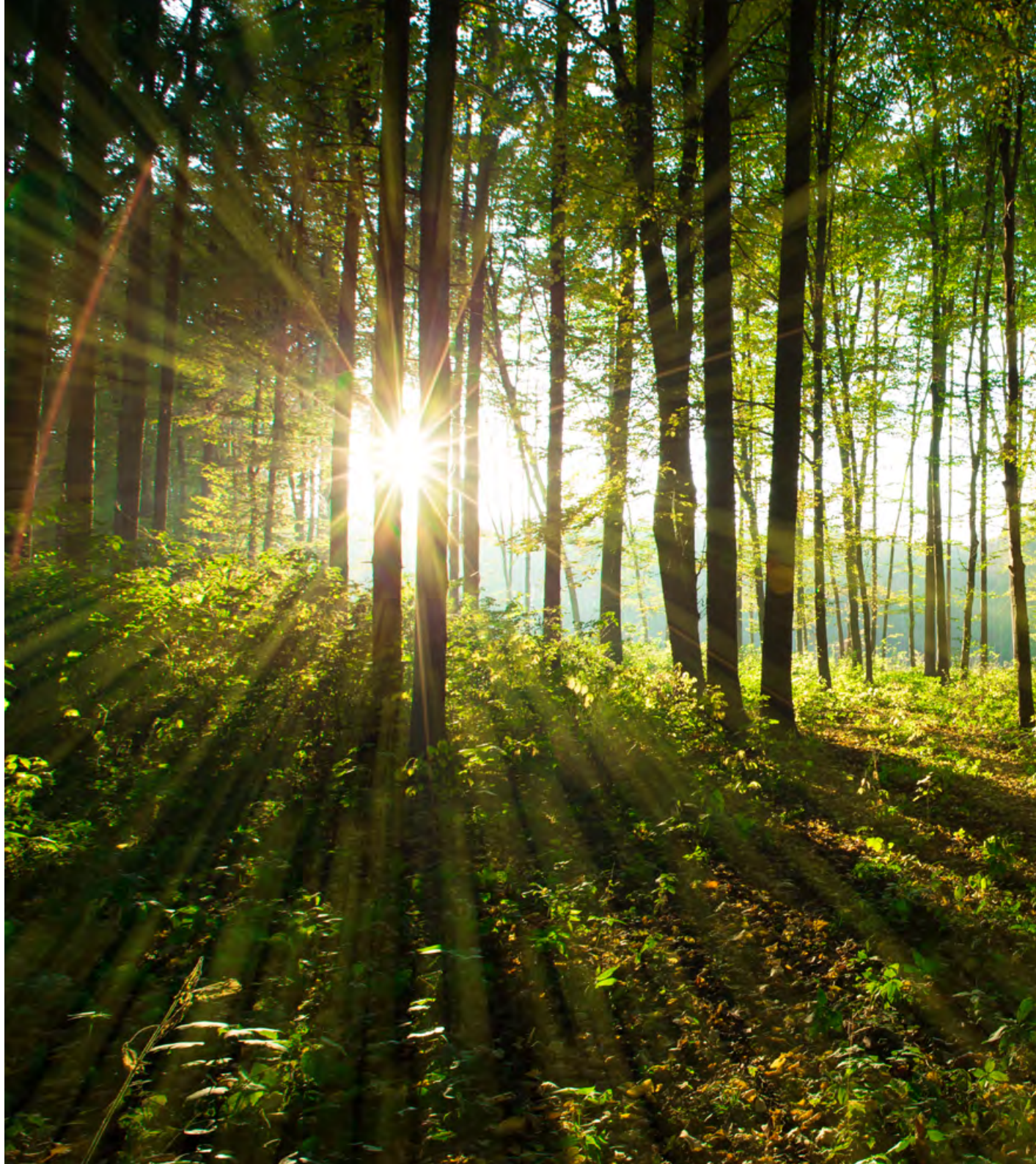
OBVEZNICI IZVJEŠTAVAJU O SLJEDEĆEM:	 OKOLIŠ • Ublažavanje klimatskih promjena • Prilagodba klimatskim promjenama • Vode i mora • Kružno gospodarstvo • Prevencija onečišćenja • Bioraznolikost i ekosustavi
	 DRUŠTVO • Jednake mogućnosti za sve • Radni uvjeti • Poštovanje ljudskih prava
	 UPRAVLJANJE • Uloga i sastav uprave i rukovodstva • Poslovna etika i korporativna kultura (+borba protiv korupcije i podmićivanja) • Politički angažman • Poslovni odnosi • Sustavi unutarnje kontrole i upravljanje rizicima

Izvor: Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti

tržišta prelasku na potpuno održiv i uključiv gospodarski i financijski sustav u skladu s Europskim zelenim planom i UN-ovim ciljevima održivog razvoja. Dakle, cilj je osigurati odgovarajuće javno dostupne informacije o rizicima za poduzetnike koji proizlaze iz pitanja održivosti kao i utjecaju samih poduzetnika na ljude i okoliš. To znači da bi poduzetnici od kojih korisnici trebaju informacije o održivosti trebali objavljivati takve informacije, ali i sve informacije koje korisnici smatraju relevantnima.

Uvodno je bitno odrediti u koja sva područja zadire Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti. Riječ je prvenstveno o računovodstvu i reviziji te u manjem dijelu u području informacija o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu.

Na sljedećoj stranici dan je prikaz pravne stečevine, odnosno tri direktive i jedne uredbe koje mijenjaju Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti te odgovarajuće važeće zakone koje je potrebno izmijeniti kako bi se omogućio potpuni prijenos pravne stečevine u Republici Hrvatskoj.

Pregled izmjena Prijedloga direktive i potrebe izmjene važećih propisa u RH

Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti - CSRD

Izmjena Direktive 2013/34/EU

Prenesena u Zakon o računovodstvu
(Narodne novine, br. 78/15, 134/15,
120/16, 116/18, 42/20 i 47/20)

Izmjena Direktive 2004/109/EZ

**Prenesena u Zakon o tržištu
kapitala** (Narodne novine,
br. 65/18, 17/20 i 83/21)

Izmjena Direktive 2006/43/EZ

Prenesena u Zakon o reviziji
(Narodne novine, br. 127/17)

Izmjena Uredbe 537/2014

**Provedba omogućena Zakonom o
reviziji** (Narodne novine, br. 127/17)

Novosti koje donosi prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti

Povećan je krug obveznika izvještavanja:

Izvještaj o održivosti izrađivat će svi veliki poduzetnici, neovisno o tome jesu li im vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište. Kriterij od minimalno 500 zaposlenih koji je uvela Direktiva 2014/95/EU je brisan. Navedeno proširenje rezultat je rastućih potreba korisnika za informacijama o održivosti.

Kreditne institucije i društva za osiguranje izrađivat će izvještaj o održivosti neovisno o veličini.

U izvještavanje su uključeni mali i srednji poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište dok su mikro poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište isključeni od obveze izrade izvještaja o održivosti. Na razini Europske unije znatan udio od ukupnog broja poduzetnika čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište čine mali i srednji poduzetnici. U tom smislu, prvenstveno zbog zaštite ulagatelja, proširen je krug obveznika izvještavanja.

Predviđeno je da mali i srednji poduzetnici čiji vrijednosni papiri su uvršteni na uređeno tržište imaju rok prilagodbe tri godine od stupanja na snagu Prijedloga direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti tj. do 1. siječnja 2026.

Dodatno, postoje iznimke od izrade izvještaja o održivosti. Danas su društva kćeri izuzeta od obveze objavljivanja izvještaja o održivosti ako su ta društva i njihova društva kćeri uključena u konsolidirani izvještaj posloводства njihova matičnog društva. Izuzeće i dalje postoji, međutim propisano je da ta izuzeta društva kćeri objavljuju konsolidirani izvještaj posloводства svojeg matičnog društva koje podnosi izvještaj na razini grupe, ali u svom pojedinačnom izvještaju posloводства upućuju na činjenicu da je kao društvo kćer izuzeto od zahtjeva

va iz Prijedloga direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti.

Dakle, društva kćeri i dalje neće imati obvezu objavljivati svoj izvještaj o održivosti ako se priprema konsolidirani izvještaj o održivosti na razini grupe.

Proširen je sadržaj izvještaja o održivosti

Detaljnije su određene informacije koje bi poduzetnici trebali objavljivati. U usporedbi s postojećim odredbama, predloženo je uvođenje novih informacija od poduzetnika o njihovoj strategiji, ciljevima, ulozi odbora i uprave, glavnim štetnim učincima povezanim s poduzetnikom i njegovim lancem stvaranja vrijednosti, nematerijalnom imovinom i o tome kako su utvrdila iskazane informacije.

Poduzetnici trebaju iskazivati kvalitativne i kvantitativne informacije, informacije o budućim i prošlim događajima te prema potrebi informacije koje se odnose na kratkoročna, srednjoročna i dugoročna razdoblja.

Izbrisana je mogućnost da države članice poduzetnicima omoguće da potrebne informacije iskažu u zasebnom izvještaju koje nije dio izvještaja posloводства. Danas postoje tri mogućnosti mjesta objave izvještaja o održivosti: u sklopu izvještaja posloводства, prilikom izvještaja posloводства i poseban izvještaj. Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti ne prepoznaje više mogućnost izrade posebnog izvještaja o održivosti.

Detaljnije je objašnjeno načelo dvostrukog aspekta materijalnosti i otklonjena je svaka sumnja u značenje činjenice da bi poduzetnici trebali dostavljati informacije potrebne kako bi se razumjelo kako na njih utječu pitanja održivosti i informacije potrebne kako bi se razumjelo kako poduzetnici utječu na ljude i okoliš.

Izradit će se standardi izvještavanja europske unije o održivosti

Predložene izmjene [Direktive 2013/34/EU](#) predviđaju izradu standarda o održivosti. Naime, Europska komisija, kao delegirani akt, trebala bi donijeti standarde izvješćivanja o održivosti s obzirom da niti jedan postojeći standard ili okvir ne odgovara potrebama Europske unije. S jedne strane standardi izvještavanja Europske unije o održivosti trebaju biti razmjerni razini ambicije u Europskom zelenom planu i cilju klimatske neutralnosti do 2050., postojećem zakonodavstvu na razini Europske unije, *Uredbom SFDR* i *Uredbom o taksonomiji*. S druge strane standardi izvješćivanja Europske unije o održivosti trebali bi biti proporcionalni i ne bi trebali uvoditi nepotrebno administrativno opterećenje poduzetnicima koji su ih dužni primjenjivati. Uz to, standardi izvješćivanja Europske unije o održivosti trebali bi pridonijeti procesu konvergencije standarda izvještavanja o održivosti na globalnoj razini, a sve kako bi se izbjegla nepotrebna regulatorna fragmentacija koja posebice može imati negativne posljedice na poduzetnike koji posluju na globalnoj razini. Konačni cilj je da informacije o održivosti statusom budu usporedive s financijskim informacijama.

Standardi izvješćivanja Europske unije o održivosti odredit će koje informacije treba objaviti u svakom od područja izvješćivanja.

Nakon početka primjene standarda izvješćivanja o održivosti, Europska komisija preispitivat će ih svake tri godine, uzimajući pri tome u obzir tehničke savjete Europske savjetodavne skupine za financijsko izvješćivanje (eng. EFRAG) te ih izmijeniti kako bi se uzele u obzir relevantne promjene, uključujući promjene međunarodnih standarda.

TABLICA 4. Obveznici primjene i standardi izvještavanja Europske unije o održivosti

OBVEZNICI PRIMJENE 	STANDARDI IZVJEŠTAVANJA EU O ODRŽIVOSTI
Veliki poduzetnici	EU standardi za velike poduzetnike
Mali i srednji poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište	EU standardi za male i srednje poduzetnike čiji vrijednosni papiri su uvršteni na uređeno tržište - manja količina informacija
	+ EU standardi kojima bi se obuhvatile specifičnosti pojedinih sektora

Izvor: Prijedlog direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti

Nastavlja se digitalizacija

Korisnici informacija o održivosti očekuju da su takve informacije lako dostupne i strojno čitljive u digitalnim formatima. Stoga je predloženo da poduzetnici sastavljaju financijske izvještaje i izvještaj posloводства u jedinstvenom elektroničkom formatu za izvješćivanje (ESEF) – xHTML format (eng. eXtensible Business Reporting Language) formatu u skladu s ESEF Uredbom.

Ovdje je potrebno istaknuti kako je Zakonom o tržištu kapitala (Narodne novine, br. 65/18, 17/20 i 83/21) za izdavatelje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, već uvedena obveza sastavljanja godišnjih izvještaja u jedinstvenom elektroničkom formatu za izvješćivanje (ESEF) te se odnosi na pojedinačne i konsolidirane godišnje izvještaje izdavatelja. Dodatno je propisano da će se godišnji izvještaji izdavatelja koji se odnose na poslovnu godinu koja započinje 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma, s prvom predajom u 2021. godini, izradivati u jedinstvenom elektroničkom formatu za izvješćivanje (ESEF) koji je propisan regulatornim tehničkim standardima koje izrađuje ESMA (Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala) i usvaja Europska komisija.

Uvode se obveze revizorima i mogućnost izbora drugih neovisnih pružatelja usluga provjere, uz revizore

Pretpostavka je da bi provjera izvještaja o održivosti koju bi obavljali ovlašteni revizori ili neovisni pružatelji usluga provjere trebala pridonijeti povezanosti i usklađenosti financijskih informacija i informacija o održivosti što je posebno važno za korisnike informacija o održivosti.

U tom smislu dopunjena je Direktiva 2006/46/EZ i uvedena je na razini Europske unije, po prvi puta, obveza provjere izvještaja o održivosti. Predloženo je izražavanje ograničenog uvjerenja (eng. *limited assurance*), a ne izražavanje razumnog uvjerenja (eng. *reasonable assurance*), koju ovlašteni revizori trebaju provesti, prvenstveno iz dva razloga. Prvi razlog je što u odnosu na pos-

tojeće stanje kada ovlaštteni revizori samo utvrđuju je li izvješće o održivosti pripremljen, dakle provjere nema, uvođenje izražavanja ograničenog uvjerenja koje podrazumijeva provedbu određenih testova pri čemu ovlaštteni revizor izražava da nije utvrdio ništa zbog čega bi zaključio da je predmet ispitivanja značajno pogrešno prikazan, ipak predstavlja određeni napredak. Drugi razlog je što je izražavanje ograničenog uvjerenja je ipak manje financijski zahtjevno za poduzetnike.

Dok još ne postoje standardi izvješćivanja Europske unije o održivosti, Europska komisija je obrazložila kako nije opravdano uvesti veći i zahtjevniji stupanj, izražavanje razumnog uvjerenja. Međutim, ako Europska komisija usvoji standarde izvještavanja Europske unije o održivosti, izražavanje ograničenog uvjerenja automatski će biti zamijenjeno izražavanjem razumnog uvjerenja.

Kako bi izbjegao rizik daljnje koncentracije revizorskog tržišta, a što može nepovoljno utjecati na neovisnost revizora i posljedično povećati naknade za reviziju i provjeru, ostavljena je državama članicama mogućnost akreditacije neovisnih pružatelja usluga provjere izvještaja o održivosti. Dakle, uz ovlaštene revizore, provjeru izvještaja o održivosti moći će provoditi i drugi neovisni pružatelji usluga provjere koji će morati biti akreditirani kod nadležnog tijela pri čemu Europska komisija poziva države članice da svoja tržišta otvore i drugim neovisnim pružateljima usluga provjere. U tom slučaju, i za druge pružatelje usluga provjere, države članice trebaju uspostaviti okvir osiguranja kvalitete usluga, uspostaviti jednakovrijedne zahtjeve u svezi kontinuiranog stručnog obrazovanja, stručnog usavršavanja, primjene sustava kvalitete te odgovarajuće sankcije.

Stručni ispit za stjecanje zvanja ovlaštenog revizora (revizorski ispit) dopunjen je područjima relevantnim za zakonsku reviziju i provjeru izvještaja o održivosti te sposobnost primjene tog znanja u praksi.

Uredba (EU) br. 537/2014 dopunjena je na način da su na popis zabranjenih nerezvizerskih usluga dodane i savjetodavne usluge za sastavljanje izvještaja o održivosti. Dodatno, ovlaštteni revizori moraju u godišnju obavijest nadležnom tijelu uključiti, uz prihode ostvarene od zakonskih revizija subjekata od javnog interesa i nerezvizerskih usluga pruženih subjektima od javnog interesa, i prihode ostvarene provjerom izvještaja o održivosti.

Revizijski odbori imat će pojačanu odgovornost prema Prijedlogu direktive u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti, u dijelu provjere izvješća o održivosti. Revizorski odbor posebno bi trebao izvijestiti nadzorno tijelo subjekta koji je predmet revizije o ishodu provjere izvještaja o održivosti i objasniti kako je revizorski odbor pridonio cjelovitosti izvještaja o održivosti i koja je bila njegova uloga u tom postupku. Trebao bi nadzirati postupak izvješćivanja o održivosti, uključujući postupak digitalnog izvještavanja, i postupak koji poduzetnik provodi kako bi se utvrdile informacije objavljene u skladu sa standardima izvještavanja Europske unije o održivosti te davati preporuke ili prijedloge kako bi se osigurala njegova cjelovitost.

Prva primjena na izvješća za 2023.

Prema prijedlogu Europske komisije, ako rasprava o Prijedlogu direktive u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti, na svim razinama Europske unije završi u prvoj polovici 2022., očekuje se da će prva primjena biti na izvješća za 2023. (i nadalje), a koji se objavljuju u 2024. S obzirom da je rasprava o Prijedlogu direktive u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti još u tijeku, navedeni rokovi podložni su promjeni.

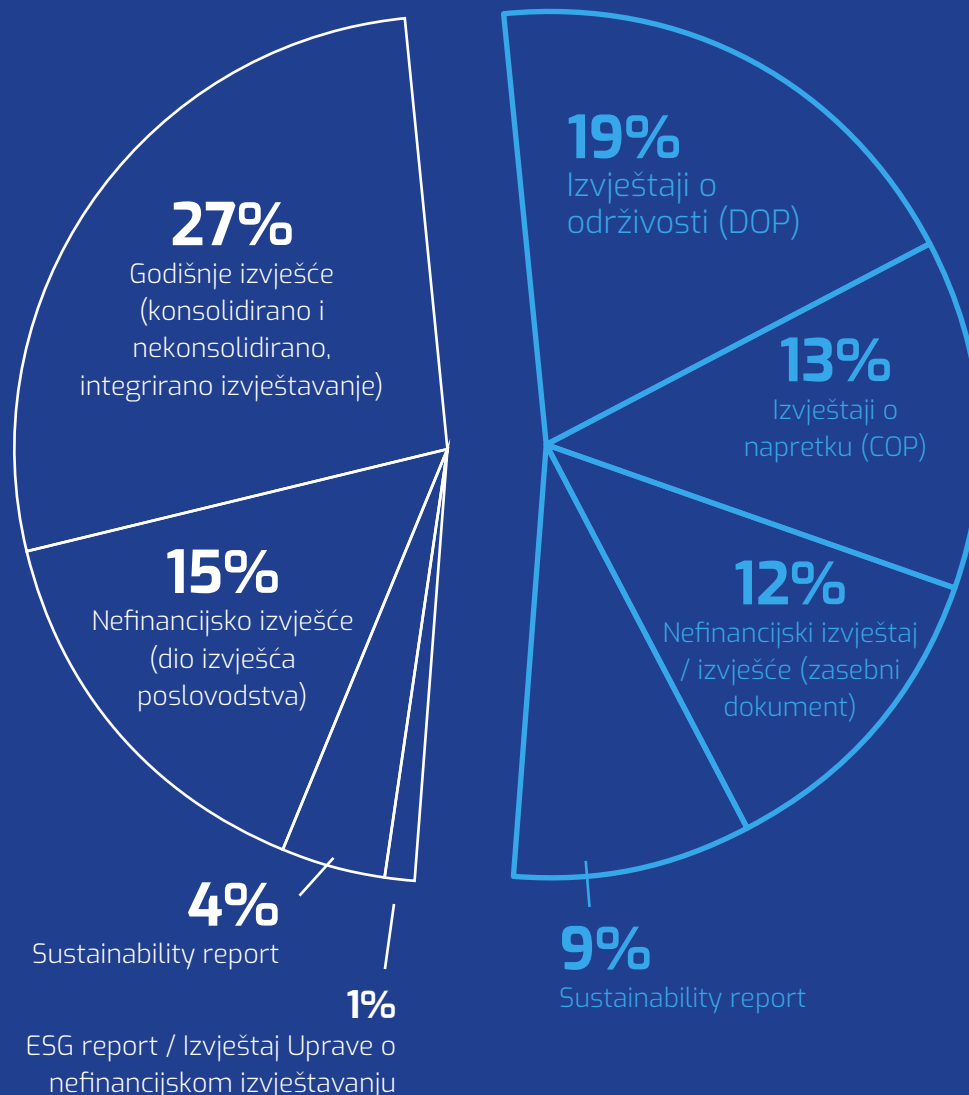
6. Analiza stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj

Vrste dokumenta uključenih u analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj

47%

nefinancijskih izvješća
je sastavni dio
izvješća posloводства

53%

nefinancijskih izvješća
je poseban dokument i
objavljen na web stranici
poduzetnika

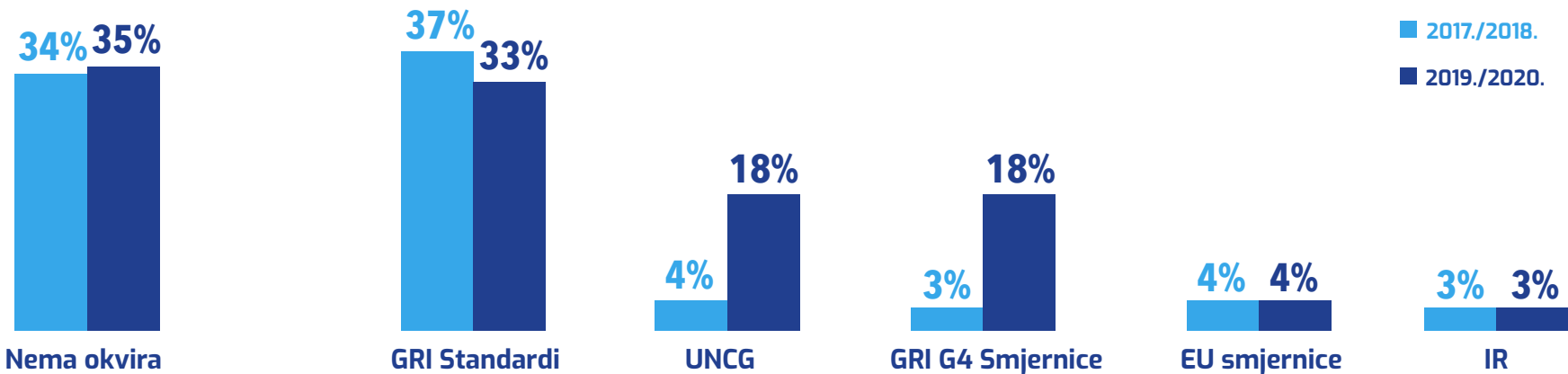
Okvir za nefinancijsko izvješćivanje

Prilikom sastavljanja nefinancijskog izvješća poduzetnicima se nudi mogućnost odabira između nekoliko okvira nefinancijskog izvješćivanja, te su pritom dužni navesti temeljem kojih okvira je nefinancijsko izvješće sastavljeno.

Međunarodni okviri prema kojima je moguće sastaviti i objaviti nefinancijski izvještaj su:

- EU Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama
- Globalna inicijativa za izvješćivanje (GRI)
- Globalni sporazum Ujedinjenih naroda (UNGC),
- Vodeća načela o poduzetništvu i ljudskim pravima za provedbu okvirnog programa UN-a „Zaštita, poštovanje i pomoć”,
- Smjernice za multinacionalna društva Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD),
- Norma (ISO) 26000 Međunarodne organizacije za normizaciju,
- Tripartitna deklaracija o načelima koja se odnose na multinacionalna društva i socijalnu politiku Međunarodne organizacije rada

GRAF 1: Udio nefinancijskih izvješća sastavljenih prema vrsti okvira za izvješćivanje

Najveći broj poduzetnika, njih 35% u 2019. i 2020. ne koristi niti jedan okvir prilikom sastavljanja i objave nefinancijskih izvješća.

33% poduzetnika objavilo je izvješće oslanjajući se na GRI standarde, a 18% prema smjernicama UNGC. GRI Standardi oblikovani od strane Globalne inicijative za izvještavanje (Global Reporting Initiative - GRI) predstavljaju međunarodno najrašireniji okvir za sastavljanje nefinancijskih izvještaja, a karakterizira ih definirana struktura izvještavanja, jasni zahtjevi te jednostavan jezik izvješćivanja.

Sadržaj analize stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj

Sadržaj analize prema europskim i međunarodnim smjernicama predloženih ZOR

DIJALOG

MATERIJALNE TEME

CILJEVI

Sadržaj analize zakonski propisanog sadržaja nefinancijskog izvješća

OPIS POSLOVNOG
MODELA

OPIS POLITIKA I
POSTUPAKA ANALIZE

REZULTATI
POLITIKA

NEFINANCIJSKI
KLJUČNI POKAZATELJI

OSNOVNI RIZICI
POVEZANI S NF
POKAZATELJIMA

Poduzeća uključena u analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj

Prema odredbama Zakona o računovodstvu, obveznici sastavljanja nefinancijskog izvješća su subjekti od javnog interesa koji su ujedno i veliki poduzetnici i imaju više od 500 zaposlenika. Poduzetnik koji ima manje od 500 zaposlenika nije obveznik Direktive o nefinancijskim informacijama, te nefinancijsko izvješće može sastavljati i objavljivati dobrovoljno. Također, ukoliko je poduzetnik dobavljač poduzetnika obveznika sastavljanja nefinancijskog izvješća, postoji mogućnost da će trebati sastavljati izvješće i priložiti ih kupcu.

Ostali dionici, kao primjerice investitori, sada imaju pravo, pozivajući se na Direktivu o nefinancijskim informacijama, tražiti detaljnije nefinancijske informacije.

96 poduzetnika

uključeno u analizu
nefinancijskog izvješćivanja**

** U studiju nisu uključena društva u postupcima likvidacije, stečaja ili ostalim sličnim postupcima, te koji Fini radi javne objave nisu dostavili dokumentaciju iz članka 30. stavaka 2., 3. i 4. Zakona o računovodstvu.

Za potrebe istraživanja prilikom izrade ove studije za 2019. analizirano je 71 nefinancijsko izvješće obveznika te 17 nefinancijskih izvješća koja su izuzeta obveze sastavljanja prema pravilu izuzeća na temelju konsolidiranog izvješća.

Broj analiziranih izvješća obveznika za 2020. jest 76, te 18 izvješća poduzetnika izuzetih obveze sastavljanja nefinancijskog izvješća prema pravilu izuzeća na temelju konsolidiranog izvješća.

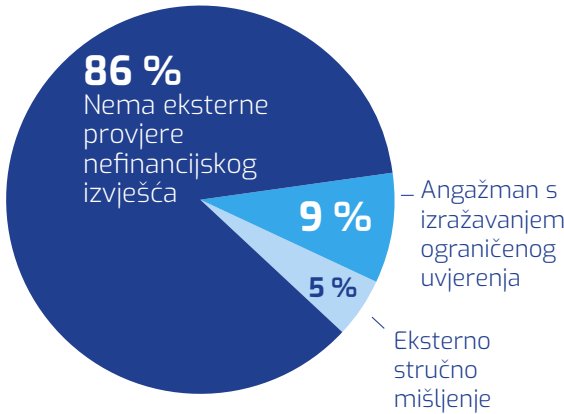

Dok je u 2017. i 2018. godini 13 poduzeća dobrovoljno prihvatilo obvezu nefinancijskog izvješćivanja, u periodu 2019. i 2020. 16 poduzeća dobrovoljno izvještava o utjecaju na društvo i okoliš.

TABLICA 5:
Broj obveznika nefinancijskog izvješćivanja u periodu 2017. do 2020. godine

GODINA	BROJ OBVEZNIKA
2017.	67
2018.	69
2019.	71
2020.	76

GRAF 3:
Postotak eksterno provjerenih nefinancijskih izvješća prema vrsti provjere

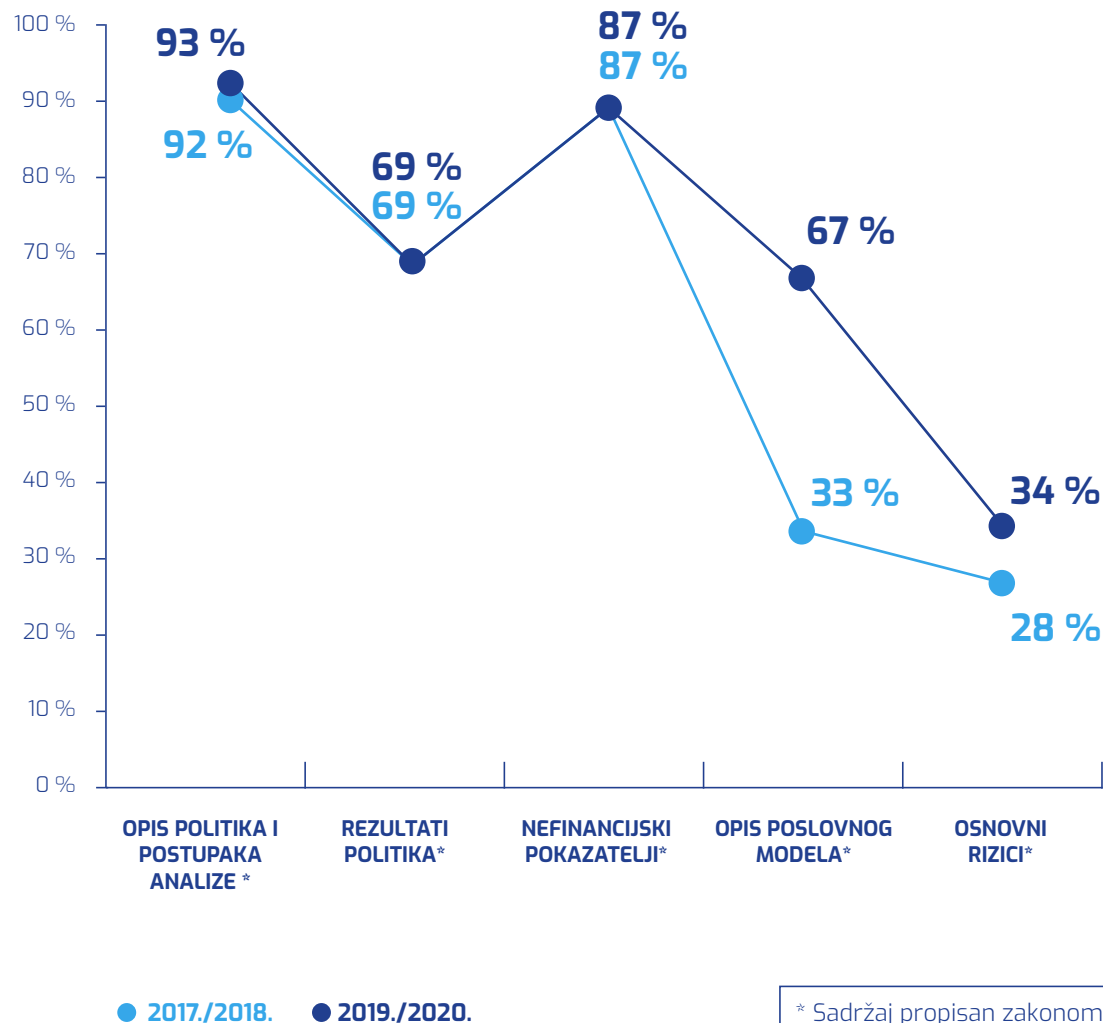
Većina poduzetnika je u izvješću opisala politike i postupke analize te identificirala ključne nefinancijske pokazatelje.

I u 2019./2020. se nastavlja trend transparentne objave opisa politika i postupaka analize nefinancijskih tema, rezultata politika koji se provode i nefinancijskih pokazatelja vezanih za te nefinancijske teme.

Značajan porast u 2019./2020. godini zabilježen jest u objavi opisa poslovnog modela gdje 67 % analiziranih izvješća transparentno opisuje poslovni ESG model, za razliku od samo 33 % izvješća iz 2017./2018.

Manji dio poduzetnika, njih 34 %, čiji su izvještaji analizirani ovom studijom su prepoznali i analizirali izloženost osnovnim okolišnim, društvenim i upravljačkim rizicima koji na njihovo poslovanje mogu imati negativne utjecaje.

GRAF 4: Relativni prikaz sadržaja nefinancijskog izvješća ovisno o opisanom zakonski propisanom sadržaju

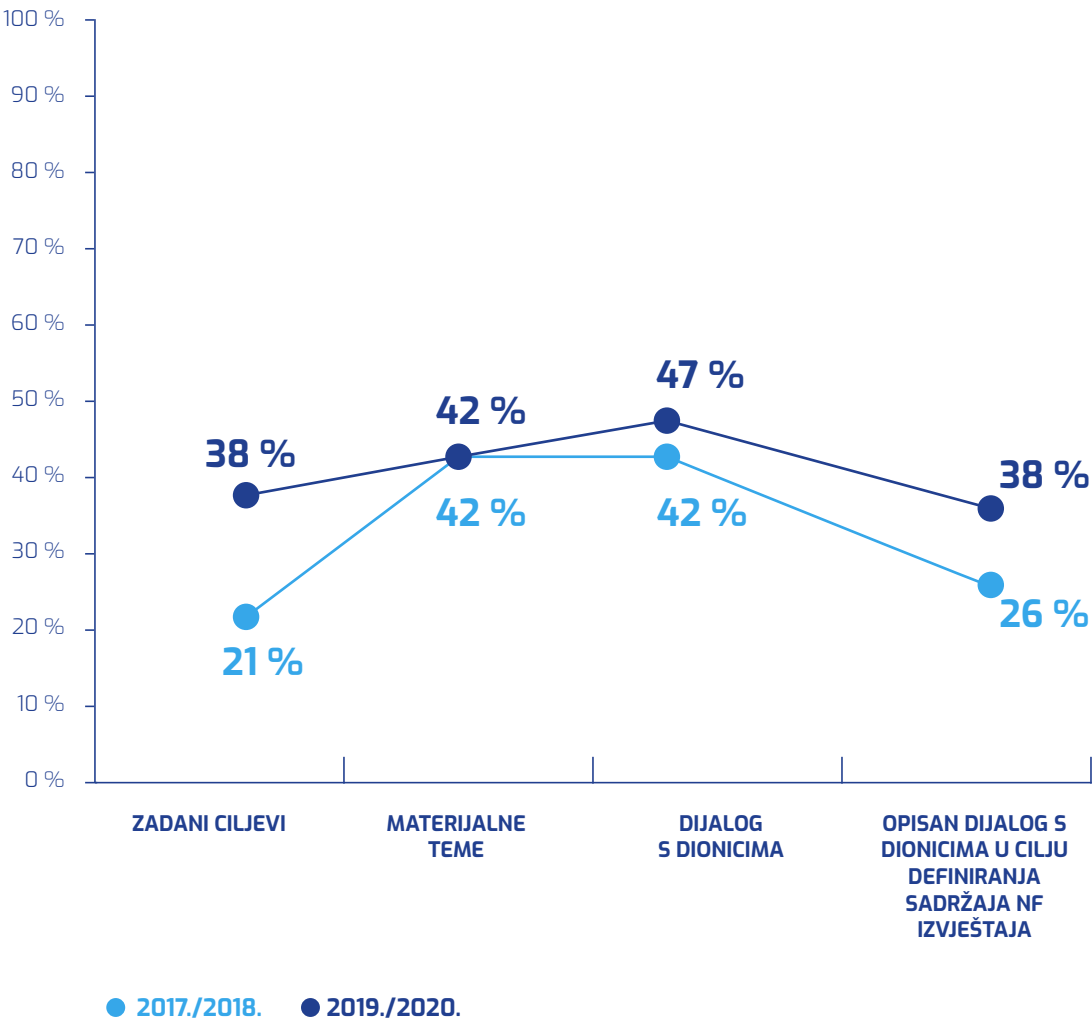
U većini izvješća nisu navedeni zadani ciljevi, opisan dijalog s dionicima u procesu određivanja sadržaja nefinancijskog izvješća.

42 % poduzetnika opisalo je proces definiranja materijalnih tema u cilju definiranja sadržaja nefinancijskog izvješća.

47 % poduzetnika navodi i opisuje vrstu dijaloga koje provode s ključnim dionicima tijekom poslovanja, dok njih 38 % opisuje provedeni proces dijaloga u postupku procjene materijalnosti i definiranja sadržaja nefinancijskog izvješća.

S rastom svijesti interesnih strana, očekuje se da će poduzetnici sve veći naglasak stavljati na postavljanje okolišnih, društvenih i upravljačkih ciljeva te definiranje materijalnih tema za potrebe definiranja sadržaja nefinancijskog izvješća.

GRAF 5: Relativni prikaz sadržaja nefinancijskog izvješća ovisno o dobrovoljno opisanom sadržaju prema međunarodnim GRI Standardima

Područja za napredak

MINIMIZIRANJE RIZIKA

Unaprijediti praksu praćenja značajnih unutrašnjih i vanjskih rizika povezanih sa zaštitom okoliša, društvenim utjecajem poslovnog modela, financijama, operacijama i politikama usklađenosti.

PRILAGOĐENA KOMUNIKACIJA S DIONICIMA

Poboljšati načine i oblike komunikacije s ključnim dionicima, posebno zaposlenicima npr. kako i koliko često poduzeća komuniciraju što točno od njih očekuju i koji je prostor/sloboda njihovog djelovanja.

EDUKACIJA

Kontinuirano raditi na edukaciji novih i postojećih kadrova iz područja društvene odgovornosti i zaštite okoliša.

NADZOR PROCESA

Ispitati procese nadzora i kakva je uloga internih nadzornih tijela te kakav je njihov odnos s upravom.

POBOLJŠANJE 'OSJETLJIVIH' PROCESA

Ispitati procedure i kanale komunikacije za pojedince koji žele prijaviti suspektno ponašanje i kršenje zakona te druge neregularnosti u poslovanju poduzetnika.

POTICATI TRANSPARENTNOST U DJELOVANJU

Ispitati transparentno djelovanje uprave, ali i menadžera na svim organizacijskim razinama, iz perspektive njihovog odlučivanja i djelovanja u domeni utjecaja organizacije na okoliš i društvo.

Popis korištenih izvora

Buhr, N., Gray, R. i Milne, M. J. (2014). *Histories, rationals, voluntary standards and future prospects for sustainability reporting*, London: Routledge.

De Villiers, C. i Maroun, W. (2018). *Sustainability Accounting and Integrated Reporting*, London i New York: Routledge.

European Commission (2021). *Corporate Sustainability Reporting*, Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en (15. 1. 2022.)

Horváth, P., Pütter, J. M., Dagilienė, L., Dimante, D., Haldma, T., Kochalski, C., Král, B., Labaš, D., Lääts, K., Osmanagić Bedenik, N., Pakšiová, R., Petera, P., Ratajczak, P., Rejc Buhovac, A., Saya, A., Socal, V., Tirnitz, T. J. i Wagner, J. (2017). Status Quo and Future Development of Sustainability Reporting in Central and Eastern Europe, *Journal of East European Management Studies*, 22(2), 221-243. DOI: <https://doi.org/10.5771/0949-6181-2017-2-221>

Idowu, S. O. i Del Baldo, M. (2019). *Integrated Reporting Antecedents and Perspectives for Organizations and Stakeholders*. Cham: Springer.

Latapi Agudelo, M.A., Johannsdottir, L. i Davidsdottir, B. (2019). A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1), 1-23. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40991-018-0039-y>

Laine, M., Tregidga, H. i Unerman, J. (2022). *Sustainability Accounting and Accountability*, Oxon i New York: Routledge.

Markota Vukić, N., Vuković, R. i Calace, D. (2018). Non-financial reporting as a new trend in sustainability accounting, *Journal of Accounting and Management*, VII (2), 13-26.

Markota Vukić, N., Omazić, M. A. i Aleksić, A. (2019). Corporate Social Responsibility Strategy and Reporting: Overview of Practice in Selected European Countries. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 17 (2-B), 355-367.

Myles, S. (2019). A Brief History of CSR. Smartsimple, Dostupno na: <https://www.smartsimple.com/blog/2019/3/29/a-brief-history-of-csr> (13. siječanj 2022.)

Osmanagić Bedenik, N. i Labaš, D. (2011). Role of corporate social responsibility (CSR) in business planning and practice of Croatian companies, *Market-Tržište*, 23(2), 143-164.

Songini, L., Pistoni, A., Baret, P. i Kunc, M. H. (2020). Non-financial Disclosure and Integrated Reporting Practices and Critical Issues. *Studies in Managerial and Financial Accounting*, Volume 34, Bingley: Emerald Publishing.

Wollmert, P., Hobbs, A. i Chirez, S. (2021). How the EU's new sustainability directive will be a game changer. EY, Dostupno na: https://www.ey.com/en_be/assurance/how-the-eu-s-new-sustainability-directive-will-be-a-game-changer (2. veljače 2022.)

Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088.

Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga.

Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa.

Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga i Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 („Narodne novine“, broj 70/2021.).

European Commission (2018.). Action Plan: Financing Sustainable Growth. March 2018.

Informacija Europske komisije od 25. studenoga 2021. u odnosu na regulatorne tehničke standarde iz SFDR Uredbe

https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/com_letter_to_ep_and_council_sfdr_rts-j.berrigan.pdf

Carroll, A. B. (2021). Corporate Social Responsibility: Perspective on the CSR Construct's Development and Future. *Business & Society*, 60(6), 1258-1278. DOI: <https://doi.org/10.1177/00076503211001765>

Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Oxford: Capstone.

European Commission (2021). Corporate Sustainability Reporting, Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en (15. 1. 2022.)

Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder perspective*. Englewood Cliffs (NJ): Prentice Hall.

Horváth, P., Pütter, J. M., Dagilienė, L., Dimante, D., Haldma, T., Kochalski, C., Král, B., Labaš, D., Lääts, K., Osmanagić Bedenik, N., Pakšiová, R., Petera, P., Ratajczak, P., Rejc Buhovac, A., Saya, A., Sucal, V., Tirnitz, T. J., Wagner, J. (2017). Status Quo and Future Development of Sustainability Reporting in Central and Eastern Europe, *Journal of East European Management Studies*, 22(2), 221-243. DOI: <https://doi.org/10.5771/0949-6181-2017-2-221>

Idowu, S. O. i Del Baldo, M. (2019). *Integrated Reporting Antecedents and Perspectives for Organizations and Stakeholders*. Cham: Springer.

Latapi Agudelo, M.A., Johannsdottir, L. i Davidsdottir, B. (2019). A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1), 1-23. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40991-018-0039-y>

Lovrenčić Butković, L., Radić Stanišić, A. i Omazić, M. A. (2020). Građevni otpad kao važan element društveno odgovornog poslovanja manjih građevinskih poduzeća, *Socijalna ekologija*, 29(2): 293-314. DOI: <https://doi.org/10.17234/SocEkol.29.2.7>

Markota Vukić, N., Vuković, R. i Calace, D. (2018). Non-financial reporting as a new trend in sustainability accounting. *Journal of Accounting and Management*, VII (2), 13-26.

Markota Vukić, N., Omazić, M. A. i Aleksić, A. (2019). Corporate Social Responsibility Strategy and Reporting: Overview of Practice in Selected European Countries. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 17 (2-B), 355-367.

Myles, S. (2019). A Brief History of CSR. Smartsimple, Dostupno na: <https://www.smartsimple.com/blog/2019/3/29/a-brief-history-of-csr> (13. siječanj 2022.)

Osmanagić Bedenik, N., Labaš, D. (2011). Role of corporate social responsibility (CSR) in business planning and practice of Croatian companies, *Market-Tržište*, 23(2), 143-164.

Osmanagić Bedenik, N., Strugar, I., Labaš, D., Kojić, V. (2016). *Nefinancijsko izvještavanje- izazov održivog poslovanja*. Zagreb: M.E.P.

Songini, L., Pistoni, A., Baret, P. i Kunc, M. H. (2020). *Non-financial Disclosure and Integrated Reporting Practices and Critical Issues*. Studies in Managerial and Financial Accounting, Volume 34, Bingley: Emerald Publishing.

Wollmert, P., Hobbs, A., Chirez, S. (2021). How the EU's new sustainability directive will be a game changer. EY, Dostupno na: https://www.ey.com/en_be/assurance/how-the-eu-s-new-sustainability-directive-will-be-a-game-changer

<https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/five-ways-that-esg-creates-value>

[1] Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvještajima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ - EUR-Lex - 32013L0034 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

[2] Direktiva 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ EUR-Lex - 32004L0109 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

[3] Direktiva 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2006. o zakonskim revizijama godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja, kojom se mijenjaju direktive Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ i stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 84/253/EEZ EUR-Lex - 32006L0043 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

[4] Uredba (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o posebnim zahtjevima u vezi zakonske revizije subjekata od javnog interesa i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2005/909/EZ EUR-Lex - 32014R0537 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

[5] Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa Tekst značajan za EGP EUR-Lex - 32014L0095 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

[6] Veliki poduzetnici određeni su u Direktivi 2013/34/EU koja je prenesena u Zakon o računovodstvu. Veliki poduzetnik je onaj koji prelazi granične pokazatelje u 2 od sljedeća 3 uvjeta: ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna, prihod 300.000.000,00 kuna i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

[7] Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX%3A32019R2088>

[8] Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:32020R0852>

[9] Delegirana Uredba Komisije (EU) 2018/815 od 17. prosinca 2018. o dopuni Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za specifikaciju jedinstvenog elektroničkog formata za izvještavanje <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R0815&from=EN>

STUDIJU IZRADILI:

Ivana Ravlić Ivanović, Ministarstvo financija

Ivana Žepić, Ministarstvo financija

Kristina Cigula, Ministarstvo financija

Vali Marszalek, Global Compact Hrvatska, HUP

Slaven Kartelo, PwC Hrvatska

izv. prof. dr. sc. **Davor Labaš**, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Mislav Ante Omazić**, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Lucija Jaklin, Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP)

dr. sc. **Nikolina Markota Vukić**, Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP)

DIZAJN:

Paragrafix d.o.o.